ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Година XXVI
Број 724
13. новембар 1965.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Dan Barry

ФЛАШ ГОРДОН

У ОВОМ БРОЈУ:

ВЕРОНЕЗЕ ПРЕД ИНКВИЗИЦИЈОМ
ЛУТКА И БИЗНИС
ГРАД ХЕРОЈ И ЊЕГОВ КОМАНДАНТ
АНЕГДОТЕ
УСПОМЕНЕ ЛОВЦА НА КРОКОДИЛЕ
ГОРИ ЛИ ПАРИЗ ИЛИ НАЈЛЕПШИ ДАН
НЕГДЕ У ФЛАНДРИЈИ
ШАХ
СПОРТ

КРОЗ ВЕКОВЕ

ЕГИПЋАНИ И КВАДРАТУРА КРУГА

Почетком 20. века немачки научник Ејзелор превео је један стари египатски рукопис који је био чуван у Британском музеју. Рукопис је у ствари био математички трактат и потицао је из другог миленијума пре наше ере.

Да би се добио квадрат чија би површина била равна површини датог круга требало би, по мишљењу непознатог аутора трактата, поделити пречник круга на девет делова и затим конструисати квадрат чија би страна износила осам деветина тог преч-

ника. Да би решили овај задатак стари Египћани морали су да одреде ону величину која је данас позната сваком ученику и коју називамо број „пи“. Задивљујућа је тачност којом је био решен овај проблем. Ми данас узимамо да „пи“ има вредност 3,14 док су Египћани сматрали да та стална вредност износи 3,160. Архимед је, покушавајући да тачно одреди однос површине круга и квадрата, још ближе дошао истини. Средњовековни арапски математичари сматрали су да „пи“ износи 3,162, то јест ова њихова константа била је мање тачна но код њихових египатских колега.

ПРВИ СТАНДАРДИ

Најстарији „стандардизери“ за које историја зна били су Хетити. Још пре 40 векова код Хетита су постојали јединствени обрасци за подизање зграда.

Староегипатска војска била је наоружана

стандардним луковима и стрелама који су имали строго одређен изглед и размере.

Карло Велики био је један од првих оснивача стопе као јединице мере за дужину. Та стопа била је равна дужини императоровог стопала.

Кроз нашу земљу

ЛОЗНИЦА

ЛОЗНИЦА се развила на месту где се додирују најнижи северни изданци планине Гучева и пространо Лозничко поље, тамо где је некада био римски град Гензис. Први пут се ова варошица помиње у XV веку. Сматра се да је име добила по дивљој лози, које је некада у њеној околини било у изобиљу. У XVIII веку у њој је било више муслиманског него православног становништва. Кад је Србија ослобођена муслимански живаљ одлази у Босну, а Лозницу насељавају Срби из Босне и Херцеговине, а потом и досељеници из Црне Горе. Пред други светски рат то је била типична занатско-трговачка варош са око 3.500 становника. После другог светског рата Лозница се развила у индустријски град и потпуно изменила свој изглед. У близини града подигнута је велика фабрика „Вискоза“, која производи вештачка влакна. Саграђене су и многе модерне вишеспратнице. У центру града, поред реке Штире, налази се парк са бистом Вука Караџића, рођеног у недалеком Тршићу. Лозница представља и значајан културно-просветни центар у западној Србији; на територији ове општине раде 42 основне и 5 средњих школа, 26 домова културе, 3 биоскопа. У школама је запослено 505 просветних радника, који уче преко 15.000 ученика. У близини града је бања Ковиљача. Лозница је позната и као родно место Јована Цвијића (1865—1927), највећег нашег географа.

СИБЕЛИЈУСОВА НАГРАДА ЗА БРИТНА

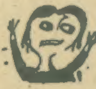
Ове године Сибелијусову међународну награду за музику у износу од тридесет милиона динара добио је британски композитор Бенџамин Бритн. Ову награду је пре неколико година основао имућни фински бродовласник Вухури и досад је била додељена Хиндемиту, Шостаковичу и Стравинском.

Од раног детињства па све до данас, а сада има 50 година, Бритн је непрекидно стварао и његова дела стекла су међународно признање. Да композитор његовог ранга за истакнуте челисте или баритоне света компонује дела која највише одговарају њиховим способностима, доста је честа појава, али ове године догодило се нешто заиста необично: два дечака од дванаест година, из Мађарске, изводила су дело које је Бритн компоновао на њихов захтев. И један и други свирају клавир, виолину и флауту, а дело које се састоји од дванаест варијација и фуге, омогућило им је да свирају у свим могућим комбинацијама.

Бритн је ове године летовао у Јерменији. Он је тамо компоновао и серију песама на Пушкинове стихове као и химну за Уједињене нације на речи Софокла, Камија, Јевтушенка и др.

АНЕГДОТЕ

СРЕЋАН ЧОВЕК

Двојица шкотских туриста одсела случајно у истој соби неколико дана у Паризу. Једне ноћи један од њих нехотице пробуди оног другог. Овај уместо да се наљути, захвали му:

— Е, то се зове бити срећан човек. Сањао сам да сам телефонирао у Глазгов. Ви сте ме пробудили баш кад је требало да платим рачун.

СИРОТИ НОВИНАРИ!..

Гандолин, главни уредник познатог италијанског листа „Ил месађеро“, прими једног дана веома лоше написан чланак једног од својих политичких пријатеља. У пропратном писму аутор је писао:

— Чланак можете објавити у целини, само вас молим да извршите интерпункцију.

— Поступили смо по вашим инструкцијама — одговорио му је Гандолин — само вас молимо да нам убудуће пошаљете само интерпункцију, а чланак ћемо сами написати.

ГЛУПО ПИТАЊЕ

Доминик сретне Антонија на вратима апотеке:

— Шта је, да ниси болестан?

— Болестан? Зашто?

— Па, ето излазиш из апотеке.

— Па шта онда? Да излазим из гробља да ли би то значило да сам мртав?

КАПИТАЛ И РАД

Године 1910. у једној француској грађанској кући разговарало се о „капиталу и раду“. Том приликом један новинар упита Тристана Бернара шта он о томе мисли:

— То је бар лако — одговорио је познати хумориста. — На пример ако ви мени позајмите 1000 франака, то је онда мој капитал.

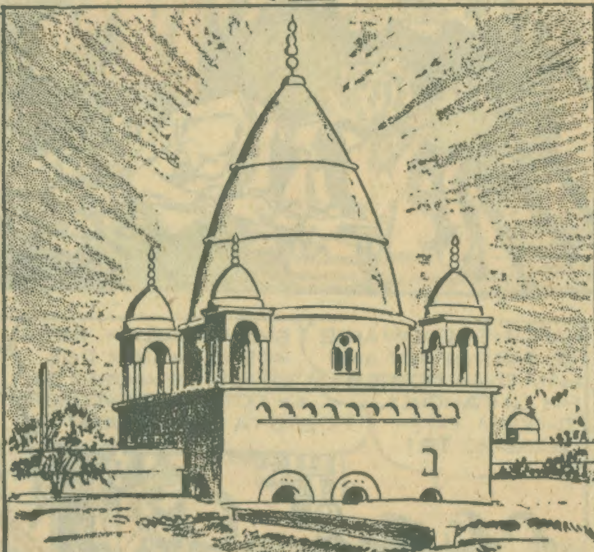
— Разумем. А рад?

— Е, рад ће бити ваш труд да од мене повратите свој новац.

Ripley's Веровали или не!

ЧАРЛС ВИВЕР
(1875 - 1946)
БИО ЈЕ НАИМЕНОВАН ЗА ДЕКАНА РАДЕРФОРД КОЛЕЏА 1900 — ИСТЕ ГОДИНЕ КАДА ЈЕ ДИПЛОМИРАО

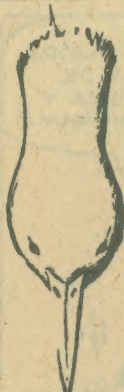
ПРАЗАН ГРОБ
ТУРБЕ У КОМЕ ЈЕ БИО САХРАЊЕН МАХДИ ВЕРСКИ ВОЂА ОМДУРМАНА (СУДАН) ИМА КУПОЛУ ОД ЧИСТОГ СРЕБРА — НИКАД НИКО НИЈЕ ПОКУШАО ДА УКРАДЕ СРЕБРО СА КУПОЛЕ — АЛИ ЈЕ ЗАТО МАХДИЈЕВО ТЕЛО НЕСТАЛО БЕЗ ТРАГА

НАЈНЕОБИЧНИЈИ ДВОБОЈ У ИСТОРИЈИ
АНРИ ТРАЊ ИЗ МАРСЕЉА (ФРАНЦУСКА) ТУКАО СЕ У 5 ДВОБОЈА
У ПРВА 4 СВАКИ ОД ЊЕГОВИХ СУПАРНИКА ПАО ЈЕ МРТАВ ОД СРЧАНЕ КАПИ ПРЕ НО ШТО ЈЕ ИЈЕДАН ХИТАЦ БИО ИСПАЉЕН
У ПЕТОМ ДВОБОЈУ ТРАЊ ЈЕ УМРО НА ИСТИ НАЧИН!
(1861 - 1878)

ЕДИТ ЗИРИЛИ
ИЗ ФЛАШИНГА (САД)
ИМА ТРОЈЕ ДЕЦЕ
ДАЈАНУ РОЂЕНУ 13. ДЕЦЕМБРА 1952
СУЗАНУ РОЂЕНУ 13. ДЕЦЕМБРА 1954. И
ЕНТОНИЈА РОЂЕНОГ 13. ДЕЦЕМБРА 1960. ГОДИНЕ

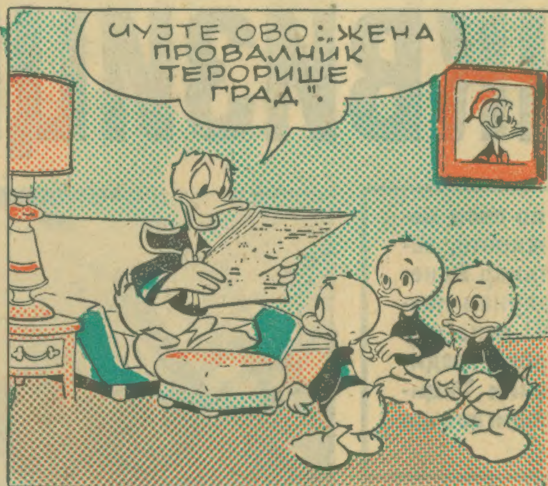
Скалп
ЦРВЕНОГЛАВЕ ЖУНЈЕ ИНДИЈАНЦИ ПЛЕМЕНА КАРОК КОЈЕ ЈЕ ЖИВЕЛО У СЕВЕРНОЈ КАРОЛИНИ, УПОТРЕБЉАВАЛИ СУ КАО НОВАЦ

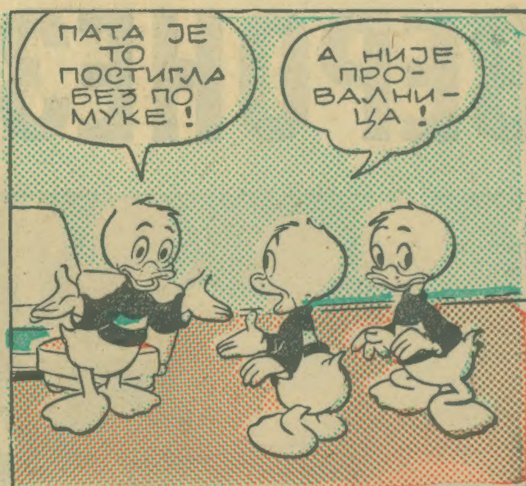
ФОСИЛ СТАР 90.000.000 ГОДИНА
НАЂЕН У НАСЛАГАМА КРЕДЕ У ОБЛАСТИ ГАВ У ТЕКСАСУ ПРЕДСТАВЉА РИБУ У ТРЕНУТКУ КАДА ГУТА ДРУГУ, МАЊУ РИБУ

Walt Disney

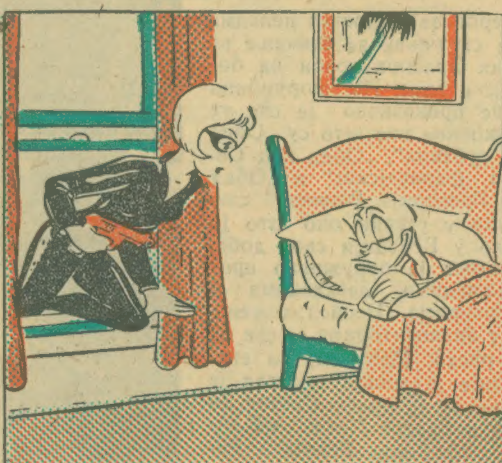
ПАЈА ПАТАК

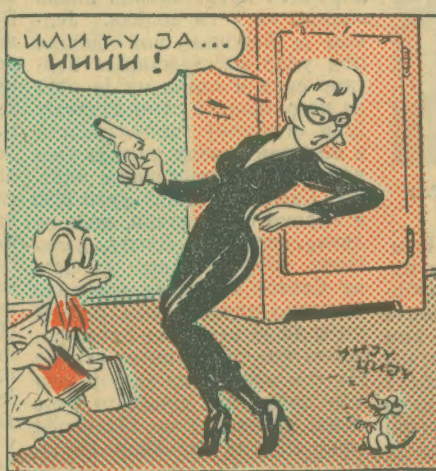

СПОРТ

Треба познавати систем игре

Енглески фудбалски клуб „Белборов" организовао је недавно оригиналне утакмице. Прво су играле нежење против ожењених играча истог клуба. Момци су с тешком муком победили са 3:2.

Сензација програма био је сусрет између жена и вереница фудбалера. Преко очекивања жене су лако изашле на крај са вереницама: победиле су са 6:0!

— Жутокљунке! — презриво је рекла за своје супарнице капитен екипе жена — Оне још немају појма о најновијем систему игре. Као непоправљиве конзервативке — оне се слепо придржавају застарелог „дубл-ве" система, а ми смо већ одавно освојиле савремени бразилски систем 4-2-4.

УТАКМИЦА ГЛУМАЦА И НОВИНАРА

У Брну (Чехословачка) одиграна је необична утакмица. На поље су изашле екипе месних спортских новинара и глумаца опере и драмског позоришта. Глумци су играли у костимима личности које представљају на бини. Главну улогу помагача навале имао је Лоенгрин. Дугачким и тачним додавањем он је више пута пружио шансу принцу Хамлету. Овај је, не мучећи себе филозофским размишљањима, тачно пуцао на гол. На висини је такође био славни витез Далибор, јунак истоимене опере. Утакмица се завршила победом глумаца од 3:2.

Догађа се и тако...

Познати енглески фудбалски судија Артур Елис испричао је недавно епизоду са утакмице између „Фулхема" и „Блекпула".

Стенли Метјус, који је тада играо за „Блекпул", лако је прешао противничког бека Лауа који га је чувао. То је огорчило Лауа. Није издржао, стигао је Метјуса и чврсто га је ухватио за дрес. — Елис је одмах свирао. Уследио је следећи дијалог:

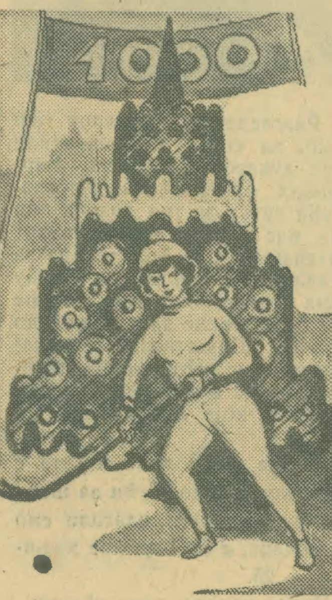
Елис: Ви не смете да задржавате Метјуса на такав начин.

Лау: Мистер Елис, ако ви знате неки други начин бићу вам веома захвалан ако ми га кажете.

СЛАТКА НАГРАДА

Они који редовно прате догађаје у спорту памте рекорде у појединим спортским дисциплинама на пример ко је дао највише голова или кошева итд. У штампи је много писано о рекордима бразилског фудбалера Пелеа (постигао је за једну сезону 58 голова у првенственим утакмицама) или канадског хокејаша Ришара Ракете који је постигао више од 500 голова. Познато је и име југословенског кошаркаша — одличног стрелца Радивоја Корaћа.

Међу овим чувеним спортистима почасно место заузима једна жена — белгијска хокејашица Надин Лапе. Играјући за репрезентацију у хокеју на трави она је постигла 1000 голова. Ако се узме у обзир да се хокејашке утакмице, поготову за жене, не одржавају баш тако често, то је резултат Надине Лапе заиста изванредан. — Клупске другарице нису пропустиле да прославе овај јубилеј. Хокејашица је добила на поклон торту у коју су посластичари успели да ставе 1.000 малих сијалица. Истина, због тога је било потребно нешто повећати димензије торте: њена висина износила је више од метра.

О УМЕТНОСТИ ПЛИВАЊА

Стари Грци када би хтели за неког да кажу да је некултуран рекли би: „Не уме ни да пише, ни да плива".

Могуће је да стари народи нису били тако вешти у краулу и другим стиловима пливања као што су то данашњи шампиони, али већ онда они нису говорили само о пливању већ и о „уметности пливања".

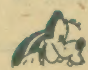
Има много историјских сведочанстава о напретку спортова на води. Разуме се да је пливање имало и чисто практичну вредност, на пример у рату. У асирско-вавилонском сукобу пливало се на велика одстојања, али помоћу — надуваних мешина.

Грчка митологија прича о пливачу „маратонцу" Леандру који је из љубави према прекрасној Хери, која је живела на супротној обали Хелеспонта (Дарданела), сваке ноћи пливао до ње. Да би отпливао тамо и назад морао је да пређе стазу од неколико километара. Његова „спортска биографија" завршила се трагично. Једне ноћи ветар је угасио светло на светионику које је Хера палила а које је означавало место где је она и Леандар је... потонуо.

Уређује: Паја Патак

Ква Ква!

Пре или после?...

Отишао Шиља очном лекару због лакшег запаљења. И овај му преписао капљице које треба да ставља у очи два пута дневно.

— Пре или после јела? — упита на крају мудро Шиља.

Дечја логика

Разговарају Микијев сестрић Мића и један дечак из комшилука.

— Колико имаш година? — пита Мића.

— Не знам...

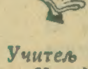
— Волиш ли тркачка кола?

— Не...

— А девојчице?

— Не...

— Е, онда имаш само пет година — закључи Мића.

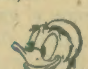

Законита одбрана

Учитељ пита ђаке:

— Наведите ми један пример законите одбране?

— Законита одбрана је кад сам ја приморан да сам себи потпишем књижицу — бупну Влаја.

Други су задовољни

— Ова супа се не може јести — каже Паја Патак келнеру.

— То је ваш чудно. А остали гости су је баш данас хвалили.

— Можда су они имали кашику коју ја немам — рече Паја.

Чему служи чекаоница?

— То је ужасно! — жали се Шиља шефу станице. — Возови непрекидно закашњавају. Па чему онда служи ред вожње?

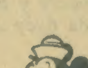
— Па кад возови не би закашњавали, чему би онда служиле чекаонице — одговори му шеф станице.

Они су тврдоглави

— Опет си пао на испиту? — каже Паја Патак свом сестрићу Раји.

— Како да не паднем кад су професори били тако тврдоглави и питали ме исто питање на које нисам знао да одговорим ни прошле године.

Сувише мртво време

— Како ти се допада у школи? — пита Паја Патак Микијевог сестрића Мићу који иде у први разред основне школе.

— Није лоше — каже му Мића — само ми је много досадно између одмора.

ВЕРОНЕЗЕ ПРЕД ИНКВИЗИЦИЈОМ

Паоло Кањари звани Веронезе по свом месту рођења Верони, био је још за живота, заједно са Тинторетом, најславнији сликар Венеције. Њих двојица представљају врхунац позне ренесансе у другој половини XVI века и у неку руку настављаче сјајне сликарске традиције коју је њихов старији савременик Тицијан у првој половини XVI века подигао до највишег ступња.

ПРАВДА И МИР КРАЈ НОГУ ВЕНЕЦИЈЕ (ДУЖДЕВА ПАЛАТА)

ВЕРОНЕЗЕ је живео и стварао у доба када је моћ Венеције била на врхунцу. Богатство и раскош дуждева града из тог времена тешко се могу описати а Веронезе је један од најзаслужнијих уметника коме је пало у дело украшавање и улепшавање унутрашњости дуждеве палате, китњастих племићких кућа и бројних катедрала и цркава огромним платнима фантастичних боја и непревазиђеним зидним живописом, фрескама.

После дугог периода хришћанске строгости у сликарству платна Тинторета и Веронеза, на различите начине, представљају врхунац ренесансног осећања радости живота и тежње за лепим, богатства боја и светлих тонова. Веронезе је остао ненадмашни мајстор приказивања величанствених призора млетачких гозби, обеда и свечаности са стотинама званица, ратницима, племићима, владарима, свирачима и прождрљивцима. Неки критичари пребацивали су му недостатак психолошке дубине ликова. Међутим, у вештини сликања, декорације и компоновања огромних платана с људском масом у покрету вероватно да Веронезе нема премца. То су му признавали и највећи сликари његовог доба. Када је завршио величанствену композицију „Свадба у Кани“ одушевљени Тицијан га је пољубио насред улице, а његов највећи супарник Тинторето јавно му је честитао. У некој врсти сликарског такмичења које је организовано после великог пожара дуждевог дворца 1576. године најбољи сликари добили су задатак да украсе почасну дворану Библиотеке 21 медаљоном. Неколико њих је мајсторски насликао Веронезе. Приликом оцењивања слика Тицијан је у жирију са одушевљењем придружио свој глас већини која је младог Веронеза прогласила победником. Од тада па до краја живота Веронезе је слављен и уздизан а и у каснијим вековима било је много поклоника његовог стваралаштва. Делакроа, Фантин Латур и сјајни импресионист Мане инспирисали су се за нека своја дела његовом „Свадбом у Кани“, Реноар му се дивио, а велики Сезан називао га „лепим принцем из Вероне“ и говорио за њега: „Он је сликао као што ми гледамо, без напора, играјући се. Он је говорио у бојама“.

Иако је још за живота био признат и славан неки високи црквени достојанственици, а нарочито представници инквизације, нису га волели. Једном је Веронезе чак дошао под удар најстрашнијег верског суда и глава му је остала на раменима само захваљујући огромној популарности и великом угледу који је уживао. Његово најславније платно „Свадба у Кани“ дуго 9,90 и високо 6,66 метара, које се данас налази у Лувру, завршено 1562. године за цркву Светог Захарија, изазвало је такво одушевљење у Венецији да је цео град продефиловао као пред моштима свеца. На том платну, за које је сликар добио 324 дуката и буре вина, насликане су 132 особе међу којима гувернер Милана, Карло V, његова сестра Елеонора Аустријска, краљ Франсоа I, Марија Енглеска, турски цар Сулејман Величанствени, немачки ратници у раскошним униформама а оркестар сачињавају четири највећа венецијанска сликара Тицијан, Тинторето, Басано и сам Веронезе. Сви једу и частe се а међу њима седи одсутни и укочени Христос. Разумљиво је да је овакво приказивање библијске алегорије кад је Христос претворио воду у вино морало да изазове мрштење и негодовање клера. Међутим, црква је овог пута прећутала.

Веронезе је постао ненадмашни стручњак за сликање великих призора гозби на библијске теме. По поруџбини цркве приказивао је све те светковине као што су „Обед код губавих“, „Обед код Симона фарисејског“ и „Обед код Грегорија Великог“ сликајући у ствари оно што је виђао у Венецији свог доба. Христоса је окруживао прождрљивцима, ласкавцима и брбљивцима. Нерасположење међу инквизиторима је све више расло. Међутим, до експлозије је дошло тек кад је Веронезе за цркву Светог Јована и Светог Павла насликао „Обед код Левија“. Рекло би се да се цела отмена Венеција у тешким и скупоценим тканинама сјатила за столом. Повод за огорчење црквених достојанственика био је један пас код Христових ногу. Прави циљ напада била је личност Веронеза. Старешина манастира замолио је сликара да уклони пса и замени га ликом Марије Магдалене али је Веронезе увређен одбио то да учини. Само неколико дана касније он је изведен пред суд инквизиције. Цела Венеција је била запрепашћена. На дан 18. јула 1573. године тужилац инквизиције, један бискуп у љубичастој одори, упустио се пред судом у следећи дијалог са сликаром:

— Шта у том светом призору представља лик оног човека коме крв у млазевима цури из носа?

— То је неки слуга коме се десио несрећни случај па му је крв потекла из носа. То се у животу догађа, зар не?

— Шта представљају ти људи обучени по немачкој моди наоружани халебардама?

— Ми сликари често узимамо слободе које себи дозвољавају песници и луде. Сматрао сам могућим и на свом месту да сјајни и богат домаћин има такве слуге.

— Зар опрема, ношње и украси које сликате не треба да буду у складу са предметом вашег сликања?

СТРАДАЊЕ СВ. МАРКА И СВ. МАРЧЕЛИНЕ У ЦРКВИ СВ. СЕБАСТИЈАНА. ЛИКОВИ НЕ ИЗГЛЕДАЈУ НИМАЛО СВЕТИ НИ МУЧЕНИЧКИ.

— Сликајући слушам само захтеве своје уобразиље и то је увек добро.

На то је раздражени доминиканац аскетског лика и пламена погледа оштро упитао Веронеза:

— Сматрате ли да је пристојно ставити крај ногу нашег Господа лакрдијаше, пијане Немце, патуљке и свакојаке наказе?

— То сам учинио сматрајући да и они припадају овоме свету мада се не налазе у средишту светог призора. Зар није Микеланђело у папској капели у Риму представио нашег Господа, његову мајку, светог Јована, светог Павла и сву небеску курију потпуно наге у ставовима које велика религија никако не препоручује?

Примедба која се односи на чувени Микеланђелов „Страшни суд“ у Сикстинској капели мало је ублажила бес духовника. — Којешта! — одговорио је беспомоћни духовник, — зар је потребно сликати одела када на Страшном суду нико неће бити обучен? Али на Микеланђеловим приказима нема ни паса, ни лакрдијаша нити осталих неозбиљности!“

Епилог тог необичног процеса, на коме је црква била тужилац а уметност окривљена, био је блажи него што се могло очекивати. Веронезе је осуђен да у року од три месеца исправи своје грешно дело односно да са платна уклони пса. Он је заиста дотерао неке појединости, али није имао срца да избрише лепу животињу са слике. Она се на њој још и данас налази.

Лутка и бизнис

Само име те лутке изазива код родитеља страх. Ипак, Барба жање победу за победом и постаје права напаст. Та лутка ни издалека не подсећа на наивну голишаву лутку с руменим образима и плавим очима. Она је — одрасла девојка, лепа, витка и симпатична, слична филмској глумици. Лутк'ица се родила у Сједињеним Америчким Државама, израђује се у великим серијама у Јапану, а буквално је окупирала Америку и и земље Западне Европе. Њена страст, а и страст њених произвођача, је да што чешће мења тоалете.

Раст ове опасне лутке која терорише читаво тржиште дечјих играчака, износи свега 11 сантиметара. Ипак, за кратко време она је донела фабрикантима добит од 60 милиона долара. За онај један дан пред прошлу Нову годину, када се Барба појавила на тржишту, било је продато 100.000 лутк'ица. А сада лекари, кад прегледају децу, често опомињу родитеље: „Не дозволите Барби да пређе праг ваше куће. Она је лакомислена, себична и мисли само о хаљинама“.

Да Барби не би самој било досадно, њени творци измислили су јој партнера по имену Кен и пријатељицу Мејд. Поред тога, Барба може да има своју кућу, аутомобил, па чак и пса. Европски произвођачи дечјих играчака само што нису умрли од зависти када су видели како су их надмудриле њихове прекоокеанске колеге. Одмах су се појавиле лутке-супарнице: Мили у Француској, Сенди у Енглеској, Цени у Италији. Треба додати да је хаљине за Цени креирао познати римски креатор моде Шуберт.

Барба и њене супарнице у Европи представљају озбиљан проблем за педагоге и оне родитеље који желе да њихове девојчице не израсту у девојке чија је једина брига одело, а једина радост да буду лепше и помодније обучене од својих познаница.

Познати амерички хумориста Арт Бухвалд посветио је један свој фељтон лутки Барби и проблему који она представља за васпитаче.

НЕМАМО ми ништа против фабриканата дечјих играчака. Али, ако они покушавају да нас униште, ми морамо да на овај или онај начин изразимо своје негодовање. Ако такви случајеви учестају, то ће отац сваке кћерке у узрасту од 4 до 12 година бити приморан да се једног лепог дана обрати полицији. А ево зашто!

Пре четири месеца наша седмогодишња кћерчица замолила је да јој купимо лутку по имену Барба.

Барба кошта свега три долара и, природно, ми смо били срећни да јој за тако невелику суму учинимо задовољство.

Донели смо лутку кући и заборавили на њу, када кроз недељу дана наша кћерчица рече:

— Барби је потребан костим.

— Твојој мајци такође — приметили смо.

— Али, у каталогу постоји један који кошта свега три долара — казала је она плачући.

— У каквом сад каталогу?

— У оном који дају заједно с лутком.

Разгледавши каталог ми смо, на свој ужас, схватили све лукавство замисли Барбиних произвођача. Уступајући лутку за три долара они на нас товаре бреме њеног одевања — по три долара за хаљину. А хаљина за Барбу има укупно око две стотине — од сукњице за клизање до бунде. Друштвени положај девојчице међу њеним вршњакињама одређује се бројем хаљина које лутка може да мења.

После наше прве посете с кћерком робној кући за њену личну хаљиницу платили смо 3 долара, а за Барбине хаљине — 25.

После недељу дана кћеркица нам се понова обратила с молбом:

— Барба хоће да буде стјуардеса.

— Па дозволи јој.

— Али, за то је потребна униформа. Свега три и по долара.

Дали смо паре.

— Треба ми још три долара јер Барба нема хаљину у којој би увече могла да пође негде да игра с пилотом.

То ме је разбеснело.

— Ако јој је баш до играња нека иде у униформи — рикнуо сам.

Међутим, жена ме је тако погледала да сам без речи извадио и дао још три долара.

Барба није била дуго стјуардеса. Одлучила је, једно за другим, да буде болничарка (3 долара), певачица у кабареу (3 долара), играчица (3 долара).

После неколико дана наша кћи је изјавила:

— Барба се осећа усамљеном.

— Упиши је у неки клуб — мудро смо посаветовали.

— Не. Она жели Кена.

Кћерка је ћутке показала каталог. Знали смо! Постојала је лутка по имену Кен, истог узраста као и Барба.

— Ако не купиш Кена — зајецала је наша кћи — Барба ће остати уседелица.

Ништа се ту није могло учинити; пошли смо да купимо Кена (три и по долара).

Ускоро смо срачунали да смо издали 400 долара да бисмо допунили наш први пазар од три долара.

Затим нам је једне вечери наша кћерка приредила следећу сцену:

Барба и Кен намеравају да се узму.

— А ко ће платити трошкове око свадбе?

Кћерка нам је ћутке пружила каталог:

— Ево, овде је свадбена опрема за Барбу. Свега пет долара.

— И шта је још потребно?

— Треба негде да живе. Ево ... идеалне куће за Барбу.

— Седам долара и 95 центи — викнули смо. — А зашто и они не би живели на полици као друге лутке?

— Хоће да буду заједно. Као прави муж и жена.

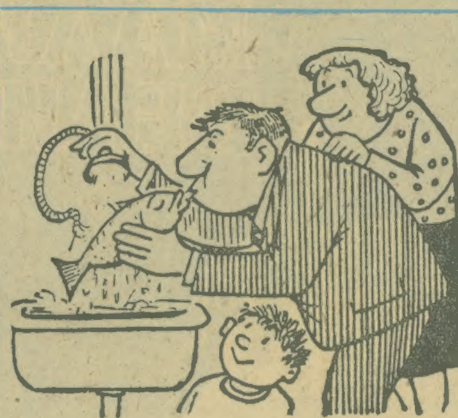
Најзад су се Барба и Кен узели и срећно живе у свом „идеалном“ дому. Имају одела и хаљина које вреде 3.000 долара и држе их у новим орманима. Били смо убеђени да је сад све у реду. Међутим, јуче је наша кћерка дошла да нам каже да ће Мејд (3 долара), коју је начинила та иста фирма, доћи младенцима у посету.

А Мејд нема шта да обуче.

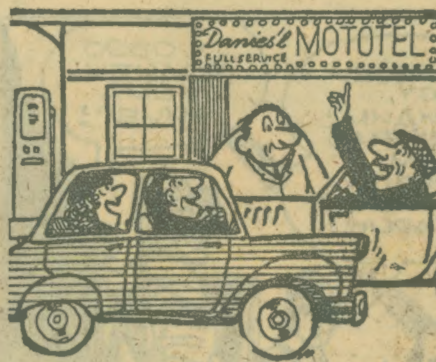
Догодило се у... Догодило се у... Догодило се у...

...Енглеској. Приликом последњег обавезног пријављивања хладног и ватреног оружја, било је донето на контролу и регистрацију и десетак стрела дугачких по шест метара чији су врхови вероватно отровни. Тако су бар сматрали сопственици стрела који су их као сувенире донели са својих путовања по Кенији. Разуме се да нико није проверавао да ли су стреле заиста отровне.

...Фрешвортеру. Помоћу хладног туша и применом вештачког дисања по систему „уста на уста" Боб Глег је успео да оживи златну рибицу, љубимицу своје деце. Несташна рибица је, наиме, искочила из акваријума и пала на под где је остала да лежи без знака живота.

...Кентакију. Пошто Данијелов мотел није могао да се похвали великим прометом, сопственик се досетио па је светлећу фирму изнад врата променио у „Данијелов мототел". Посао је наједном почео да цвета јер је већина аутомобилиста, који би се зауставили да му скрену пажњу на грешку, остајала да се освежи, а често и да проведе неколико дана у мотелу.

...Чикагу. Била је потребна снага двадесет седам полицајаца да би шеснаестогодишњи. О Брајен био довучен пред судију за прекршаје. Младићу, који је тежак 146 килограма, помагали су у одупирању његова мајка (114 килограма), брат, снаха и једна тетка — сви тешки преко 95 килограма. Судија за прекршаје казнио је све чланове ове солидарне породице дебелих.

НЕПОСТОЈЕЋИ ЖИТЕЉИ

Ако би се увек судило по статистикама онда би једно од првих места по броју новорођених у свету припадало лондонском кварту Степнеју. А да то кажете неком од житеља овог кварта, он би вас запрепашћено погледао и — порекао.

Године 1538. Томас Кромвел, викар енглеског краља Хенрија VIII наредио је свим црквеним парохијама да заведу књиге рођених и умрлих. Поставило се питање, за поморске државе веома важно, где да се у коју књигу уписују деца рођена на отвореном мору? Лондонски епископ, који је имао да реши ово питање, није дуго размишљао и једноставно је наредио да се таква деца уписују само у књиге цркве светог Дунстана у кварту Степнеј.

Отада па све донедавно капетани енглеских бродова који су се са својих пловидби враћали с новорођеним британским подаником, били су дужни да о томе обавесте цркву светог Дунстана. На тај начин у књиге рођених овог кварта уношена су сва деца рођена на мору без обзира где су живели њихови родитељи. Овај обичај укинут је тек недавно.

СА СВИХ СТРАНА

⊙ Енглески возачи ће убудуће моћи да купују бензин који ће мирисати на јасмин. Разлог — сувише велико испаравање горива све више загађује ваздух у великим градовима.

⊙ Брод „Наполеон" упловио је у луку Авр 30. октобра 1836. године. То је био први брод на пару који је имао елисе. Овом свечаном тренутку није могао да присуствује сам проналазач елисе Фредерик Соваж француски механичар (1785—1857), јер је делио судбину већине проналазача — налазио се у затвору због дугова.

⊙ Првог септембра 1850. године градски оци Париза објавили су званичну вест којом се од тог дана наређује да се у половини париских улица изграде тротоари чија ширина — зависно од величине саме улице — треба да има од 0,75 до 4 метра. Први тротоар у Паризу постављен је 1826. године.

⊙ Један фармер из Аахуса у Данској доживео је пре извесног времена велико изненађење кад је у живинарнику видео како из једног јајета излазе два пилета.

⊙ Од 1. октобра ове године локална радио-станица у Тенесију у САД редовно сваког јутра емитује тиху музику намењену специјално псима. Музика, бар тако кажу руководиоци ове станице, има благотворан утицај на карактер највернијег човековог пријатеља — пса.

РЕДАК УЛОВ

Редак улов имала су два рибара у Штралсунду: из Балтичког мора извукли су корњачу чије је тело било покривreно не оклопом већ кожом. Њена тежина износила је 900 килограма, дужина 2,51 а ширина 2,40 метра. Ухваћена је жива, али је убрзо угинула у зоолошком врту у Ростоку. Биће препарирана и чувана у природњачком музеју Штралсунда.

Кожне корњаче живе у топлијим морима, ретко долазе до атлантске обале и у Ламанш. Ова је, вероватно, залутала у Балтик.

ВЕСЕЛИ ВАШАР МЛАДОЖЕЊА

Сваке јесени у подножју марокански огранака Високог Атласа, код гробнице светог Сиди-Ахмеда, стичу се многобројни каравани. Јахачи пристижу са свих страна, растоварују камиле и коње, разапињу шарене шаторе. Још пре сумрака логор је подигнут и празновање може да почне. Најпре се у „улици" између шатора построје млади коњаници. На дат знак они мамузну своје коње и појуре према месту где их очекују строге судије: девојке са својим родитељима и сродницима. Они ће оцењивати како се јахач држи на коњу, његову вештину у стрељању, јачину и спретност. То није обично такмичење и јахачи се не такмиче да би добили пехар или награду већ да би стекли — жену. Јер, ако се младић покаже као прави јунак може га изабрати за мужа прва лепотица. Таква је традиција у берберском племену Аит-Хадуду: одлучујућу реч о избору мужа има сама девојка. Занимљиво је и то да жене у овом племену — и то у муслиманској држави — вековима већ не носе фереџе.

„Вашар младожења" траје око недељу дана. Крајем седмице почињу свадбена весеља. Ако је веровати старцима из племена, најбољи и најчвршћи бракови су они који се склопе за време ових празника.

Хемија и саобраћај

На међународној изложби саобраћаја одржаној прошлог месеца у Минхену, посетиоци су се могли уверити колико хемија може данас да допринесе безбедности саобраћаја. Једна корисна новина несумњиво је облога од чврстог молтопрена на мостовима: она успорава испуштање топлоте и тако спречава зими нагло залеђивање на мостовима где се, услед јаког струјања ваздуха, лед јавља раније него на путевима. За возача аутомобила та поледица представља велику опасност, понекад и животну.

Изоловање моста је први пут у Европи испробано у Леверкусену у Немачкој. Помоћу пиштоља-распршивача течном мешавином молтопрена одоздо се прелије конструкција моста, она почне да се пенуша и убрзо се стврдне. Облога не подлеже утицају температуре и у потпуности је испунила оно што се од ње очекивало.

ЈОГИ И КОНФЕРЕНЦИЈА ЗА ШТАМПУ

Недавно је Рао, познати индијски јоги, у присуству министра унутрашњих послова и лекарске комисије приказао своју вештину: гутао је предмете које ниједан желудац не може да свари. Један за другим, у његовим устима нестајали су комади стакла, ексери, спирале, металне опруге и остало. Потпуно мирно, као да пије чај или лимунаду Рао је пио концентрисане киселине. Конференција за штампу завршила се тиме што је Рао бос прошетао преко зажареног угљевља.

ШТА БИ БИЛО КАД БИ...

ДЕЦА ИЗ НОВЕ ШУМЕ

ВЕЋ четрдесет година ниједна експедиција која креће на врхове Хималаја не може се замислити без учешћа поузданих и издржљивих носача и пратилаца — Шерпаса. Сви освајачи највиших планинских врхова на свету, укључујући ту и Еверест, за своју славу и успех добрим делом треба да захвале овим храбрим домороцима које је њихова постојбина учинила снажним и издржљивим тако да могу да поднесу и најтеже услове пењања по снежним глечерима.

Шерпаси су мали народ, а насељавају долине и подножја Хималаја на површини од око 6500 квадратних километара. Они живе на висини од око 4000 метара и то објашњава њихову способност да поднесу још веће висине, да дишу разређени ваздух и спретно изводе подвиге као спретни алпинисти.

Занимљиво је да Шерпаси не обављају свој посао водича експедиције само због тога да би зарадили. Они нису само обични носачи који пасивно учествују у подухватима истраживача. Готово сваки од њих и сам са неком страшћу и преданошћу чини све што може да експедиција постигне циљ. Постају верни пријатељи и сарадници својих „сахиба“, а у многим ситуацијама испољавају ретку оданост и пожртвовање.

Један од најпознатијих „хималајиста“, који је пуних 20 година припремао освајање Еверестa, Британац Ерик Шиптон, овако је писао о свом пратиоцу Шерпасу. Анг Тхаркау, с којим је извео многе подвиге и који му је постао и лични пријатељ:

— Он није само изванредан алпиниста по природи, нити само издржљиви носач који може да носи и најтежи терет. Он има такве квалитете који га за време експедиције чине незамењивим пратиоцем и сарадником. Веома је одан, ревностан, сналажљив, а уз то има изванредан смисао за хумор. Вешт је и увек спреман да предузме сваку акцију за коју је потребна не само сналажљивост, већ и воља и изванредна енергија.

И Француз Лионел Тери, један од учесника тешког освајања Анапурне и победник врха Јани — који је недавно нестао — често је говорио:

— Једна од највећих дражи хималајских експедиција за мене је увек, а верујем и за друге, срдачан контакт са носачима Шерпасима.

Живот у овој далекој и заосталој планинској земљи, која се административно налази под влашћу Непала, веома је тежак. Природни услови су више него сурови. Хладноће од 40 степени испод нуле нису никаква реткост, а снег пада готово непрестано. У земљи нема путева, па се становништво служи само планинским стазама. Од стоке имају планинско говече са дугим роговима и дугим руном и мазге.

Главни град земље Шерпаса је Намш Базар, насеље које са налази на 3.700 метара надморске висине. То је и главни трговачки центар у који са високих долина силазе становници да би набавили оно што им је неопходно за живот, пре свега чај који у овој хладној земљи представља неку врсту националног пића. Поред чаја пију и неку врсту пива у коме има доста алкохола. Као главна храна служи им нека врста хлеба, или боље рећи колача, направљеног од јечменог брашна и растопљеног масла.

Реч „шер-па“ значи „Народ Истока“ јер се шерпаска земља налази на источном делу хималајског ланца. Као и цео Тибет, и шерпаска земља је подручје будистичке религије и има много лама. Њихов будизам одликује се јаким примесема паганских обичаја и веровања у природне силе.

БИБЛИОТЕКА ЗА ЛИЛИПУТАНЦЕ

Директор универзитетске штампарије у Будимпешти Јулијус Јанко има занимљиву библиотеку која читава може да стане у две шаке. Ту је сакупљено више од сто књига на разним језицима. Најдрагоценија међу њима је лилипутанско издање са познатим делима Максима Горког „Песма о соколу“ и „Песма о буревеснику“

Књига има размере 34 са 46 милиметара, штампана је црним и црвеним словима, повезана је у зелену кожу, има 52 странице а тираж јој је био — 100 примерака.

ПАС — ГЕОЛОГ

Пас-геолог заиста постоји. То је немачки овчар Лари. Успеси Ларија и његовог господара Пенти Матсона на пољу геологије награђени су недавном наградом Државног савета Финске додељеном за откривање налазишта пирита. Награда износи 7.000 финских марака.

Ларијеве „геолошке способности“ заснивају се на његовом изузетно осетљивом чулу мириса: он уме да разликује мирис пирита, саставног дела многих руда гвожђа.

Идеја да се пси користе за откривање руда поникла је 1962. године и још тада је почело Ларијево „школовање“. Већ 1964. године, он је успевао да открије комаде пирита на површини земље и на мањим дубинама. Овог лета на површини од три квадратна километра Лари је пронашао 1.330 образаца руде. На истом терену стручњак-геолог успео је да открије свега 270 образаца.

Научноистраживачки геолошки институт у Хелсинкију сматра да су Ларијеви успеси толико значајни да би требало организовати школу за обучавање паса-геолошких истраживача. Засад је Лари једини у свету пас-геолог.

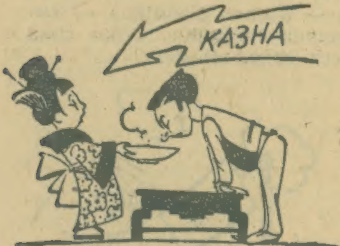

БАКА НЕЋЕ У ШКОЛУ

Породица Мадсен из данске варошице Линген добила је наређење од општинских власти: Софи Мадсен да посећује одговарајући разред приправне основне школе.. Наређење је изазвало и чуђење и запрепашћење: једина Софи у породици давно је изишла из школског узраста јер већ има, — 104 године.

Проверавање је показало да су власти имале на уму баш ту Софи која је, узгред речено, најстарији становник Данске. Кривац за учињену погрешку је електронска рачунска машина која обрађује картотеку грађана. Састављачи програма за машину сматрали су да се подаци о годинама грађана могу потпуно уклопити у распон цифара од 1 до 99. Када је машина дошла до те крајње границе, она ју је прескочила и почела да рачуна из почетка. На тај начин се сто четворогодишња старица претворила у петогодишњу девојчицу.

КАЗНА ЗБОГ НЕУКУСНОГ ЈЕЛА

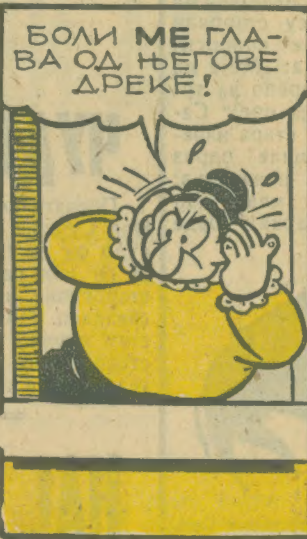
Општинска управа једног јапанског града донела је одлуку којом овлашћује председника општине да по свом нахођењу кажњава жене које својим мужевима кувају неукусна јела.

СО СА ВИТАМИНИМА

Кухињска со обогаћена витаминима може се купити у САД. У здравственом погледу она је веома корисна, садржи 12 разних витамина, а по укусу се нимало не разликује од обичне кухињске соли.

ПРЕКООКЕАНСКИ РАЗГОВОР С РОБОТОМ

ИЗМЕЂУ Ђенове и Кембриџа (америчка савезна држава Масачусетс) вођен је недавно један несвакидашњи прекоокеански разговор. Учесници у разговору били су са европске стране једна Италијанка и један професор, а са америчке — један електронски мозак.

Директна телепринтерска веза са „Маком", електронским рачунаром, требало је да у ствари буде научна демонстрација изведена пред 100 научника, учесника симпозијума о кибернетици који се одржавао на универзитету у Ђенови.

Фернанда Инвреа-Галети, преводилац са енглеског и на енглески, „разговарала" је са „Маком" преко телепринтерске везе дугачке 8.000 километара. У томе јој је помогао професор Вајценбаум из Кембриџа. Циљ разговора је био да се учесницима симпозијума прикаже како се данас најсавршенијем електронском мозгу могу из било ког дела света постављати питања.

Фернанда Галети била је у почетку толико нервозна да је њено прво питање било прилично збркано. „Мак" као да је извесно време размишљао, а онда је одговорио: „Не разумем вас добро".

Уместо другог питања Фернанда је саопштила свом „саговорнику с друге стране океана да се увек налази у некој врсти сукоба између својих племићких предака који су живели пре француске револуције и модерног начина мишљења. Ова примедба мора да се учинила „Маку" сувише интелектуална, па је запитао своју саговорницу: „Боли ли вас што?"

Она је одговорила да има главобољу и запитала га шта да учини да би се од ње излечила.

„Опишите ми своје болове — захтевао је „Мак" — али при томе не употребљавајте знаке питања, молим".

Галети: Имам јаке болове у уву и вратним пршљеновима.

„Мак": Слажем се. Претпостављате ли шта би могао бити узрок?

Галети: „Шарлах. Можете ли ми помоћи?

„Мак": „Јесте ли убеђени да вам могу помоћи?

Галети: „Верујем да ви можете много да учините".

Мак: „Говоримо о вама, а не о мени".

Сви су прснули у смех када је Фернанда Галети телепринтером написала свом саговорнику да је веома нервозна јер је сви присутни гледају, а „Мак" је на то запитао: „Јесте ли сигурни да вас баш сви гледају?"

„Маково ћаскање с професором Вајценбаумом било је мање успешно. Једна од првих „Макових" примедби била је: „Зашто ми постављате ово питање?"

Професор се затим распитивао за име свог електронског саговорника. Овај је одговорио: „Не занимају ме имена".

Вајценбаум: „Имам носталгију!"

„Мак": „Жао ми је што имате носталгију!"

Вајценбаум: „Нисте ми одговорили на моја питања".

„Мак": „А јесте ли ви, уопште узев, задовољни мојим одговорима?"

Вајценбаум: „Не".

„Мак": „Можда је то сто га ви намерно постављате тешка питања?"

Вајценбаум: „Да".

„Мак": „Онда вам предлажем да говорите о стварним проблемима и да престанете да правите вицеве".

Разговор је трајао 32 минута и 30 секунди али је за то време „Мак" био заузет свега пет секунди: толико му је требало да „прими" питања и да на њих одговори.

ПРИРОДНИ ФРИЖИДЕР

КРАЈЊИ источни део Суве планине чини мала планина Белава, у близини Пирота. Састављена је од дебелих наслага кречњака у којима се јављају многе појаве карактеристичне за такве терене.

Врло ретку природну појаву представља крашка јама Леденица, позната код мештана под именом Ледена дупка. Налази се крај последњих кућа села Станичења а лежи испод стрмог кречњачког одсека на надморској висини од 450 метара. Како је некада изгледала Леденица тешко је рећи јер су становници села Станичења, вадећи камен изнад саме јаме, уништили неке њене канале. Од пре десетак година Леденица је добро заштићена: преко ње је изграђен огроман бетонски магацин површине преко 200 квадратних метара. Ледена јама се налази у задњем делу магацина. Пречник отвора је нешто већи од једног метра, а дубина јаме, у којој владају вечити мрак и хладноћа, је око 160 сантиметара. Са дна јаме пружају се уске пукотине из којих избија хладан ваздух. Температура ваздуха у јами је увек испод нуле, те се водене капи, које се цеде кроз кречњачку масу, кад падну у отвор одмах претварају у кристале леда. Хладан ваздух из јаме струји ка магацину и у њему и за време најтоплијих летњих дана, када се жива у термометру напољу пење преко 35°Ц, одржава температура од 6°Ц, што одговара температури у електричним фрижидерима.

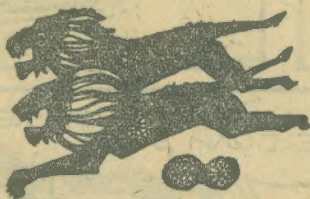
Захваљујући хладном ваздуху, који непрестано струји из Ледене јаме, бетонски магацин који може да прими преко 10 вагона робе служи као огроман природни „фрижидер", који ради без струје, нема гарантни лист и никада се, по причању најстаријих становника Станичења, до данас „није покварио". У огромном „фрижидеру" предузеће за производњу млечних производа из Пирота чува: сир, бутер и чувени пиротски качкаваљ.

ПРВИ БАСНОПИСЦИ

ЕЗОПОВЕ ПРЕТЕЧЕ

Истраживач древног Међуречја, амерички професор Семјуел Крамер назвао је своју књигу „Историја почиње у Сумерији". Крамер је дешифровао и проучио многе писане споменике сачуване на глиненим таблицама и дошао до закључка да су стари Сумерци били темељополагачи у многим областима културе.

ГРЦИ и Римљани су за „оца басни" сматрали старца Езопа који је живео у Малој Азији у VI—V веку пре наше ере. Међутим, многе басне које приписујемо Езопу биле су познате давно пре њега. Басне, то јест приче у којима животиње говоре и делају као људи, појавиле су се у Сумерији више од хиљаду година пре Езопа.

До данас је нађено и преведено 295 сумерских пословица и басана у којима се као личности појављују 64 врсте сисара, птица и инсеката. У сумерској литератури најчешће се помиње пас — 83 пословице и басне; друго место заузимају крупне домаће животиње, а за њима долазе: магарац, лисица, домаћа овца, лав, дивљи бик, коза, вук, мунгоси.

Једну од најлепших изрека ставили су сумерски баснописци у уста једној керуши: „Мени није важно да ли имам риђе или шарене псиће

— ја их све подједнако волим".

Вука су Сумерци сматрали оличењем похлепе и подмуклости. Ево шта се прича у једној басни:

„Девет вукова и десети с њима заклали неколико оваца. Десети вук је био похлепан и не... (на таблици су оштећена једна или две речи) Када је он подмукло... (опет неколико речи недостаје), казао је: „Ја ћу да га поделим (плен) уместо вас! Вас је девет и нека једна овца буде ваш заједнички део. А ја сам сам, нека мени зато остане девет оваца".

О лисици се у сумерским баснама говори као о бићу страшљивом, хвалисавом и славохлепном које стално покушава да преувелича своју важност. Стала лисица бику на ногу и пита: „Зар те не боли?"

Лисица из сумерских басана има многе заједничке особине са Езоповом лисицом; и Сумерци на пример имају басну „Лисица и грожђе". Сачувани су и делови басне у којој се лисица појављује заједно са гавраном.

Лав, и поред своје снаге, не излази увек као победник из сукоба, јер га је лако преварити — ласкањем. О томе нам прича једна од најдужих сачуваних сумерских басни: „Ухватио лав беспомоћну козу. „Пусти ме, даћу ти овцу, једну од мојих друга! (рече коза). „Пустићу те, али ми кажи своје име" (рече лав). Коза одговори лаву: „Зар не знаш мојега имена: Мене зову: „Ти мудрац!" Кад је лав дошао до тора, рикну: „Ево, дошао сам до тора и пуштам те!" Коза, већ иза ограде, одговори му: „Да, ослободио си ме! Мислиш ли да си ти — мудрац? Не само да ти нећу дати овцу коју сам обећала, но ни сама нећу остати с тобом!"

У древној Месопотамији магарац је био главна запрежна и вучна животиња. Доброћудно се подсмевајући магарцу, Сумерци су створили од њега оличење спорости скромности и рада: „Моје магаренце није створено за трку; створено је да оре!" Сачувана је и једна стара изрека у којој су нашле одраз тадашње норме понашања: „Нећу се женити млад као што то чине магарци!" Овде се јавно осуђују прерани бракови.

Сумерске басне су и сведочанство о најранијем припитомљавању коња. Ако судимо по баснама, Сумерци су умели да јашу коње две хиљаде година пре наше ере; Писани помени о јахању код других народа млађи су за три века.

Ево како изгледа једна сумерска басна о коњима? „Збацивши јахача, коњ је рекао: „Ако бих увек теглио на себи овакав терет, могао бих и изгубити снагу".

О мазги је сачувана само једна изрека и у њој се говори о пореклу ове животиње: „О мазго, ко те признаје: твој отац или твоја мати?"

ЧУДО ОД ДЕТЕТА

Познати енглески економиста и филозоф Џон Стјуарт Мил (1806—1873) био је право чудо од детета. Његови биографи тврде да је он још као трогодишњак почео да учи старогрчки и да је овај језик веома брзо савладао. Мил је исто тако у самом детињству научио латински. Знање које је Мил стекао било је огромно, а коефицијент интелигенције далеко изнад просека.

НАЈ, НАЈ, НАЈ...

Највећа железничка катастрофа догодила се 12. децембра 1917. године у италијанским Алпима. У несрећи је страдало 660 француских војника који су били кренули на одсуство с фронта.

Натпис на једном надгробном споменику у Бенингхајму у Немачкој сведочи да под тим каменом почива прах Барбаре Шмотцерин, мајке 38 синова и 15 кћери.

Најдуже је живео Енглез Томас Карн. Судећи према црквеним књигама он се родио у Лондону и проживео је 207 година.

Највиши човек у Европи био је Аустријанац Винимајер. Он је могао да се подичи растом од 273 сантиметра.

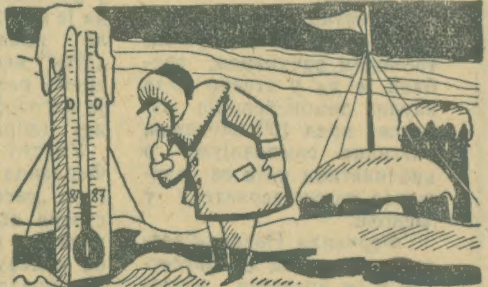
Највећа буба — titanus giganteus — живи у Јужној Америци: дужина њеног тела премаша шеснаест сантиметара.

Највећи талас на океану регистрован је 1863. године. Био је то сеизмички талас, односно талас проузрокован земљотресом. Када је те године вулкан Кракатау почео да ради настао је талас чија је ширина „кресте" износила 2 метра, а висина 41 метар. Талас је јурио океаном убитачном брзином од 740 километара на час.

Најмања кост у човечјем телу је такозвани „наковањ" који се налази у средњем уву.

Најнижа температура на земљи од минус 87,4 степени забележена је 1958. године

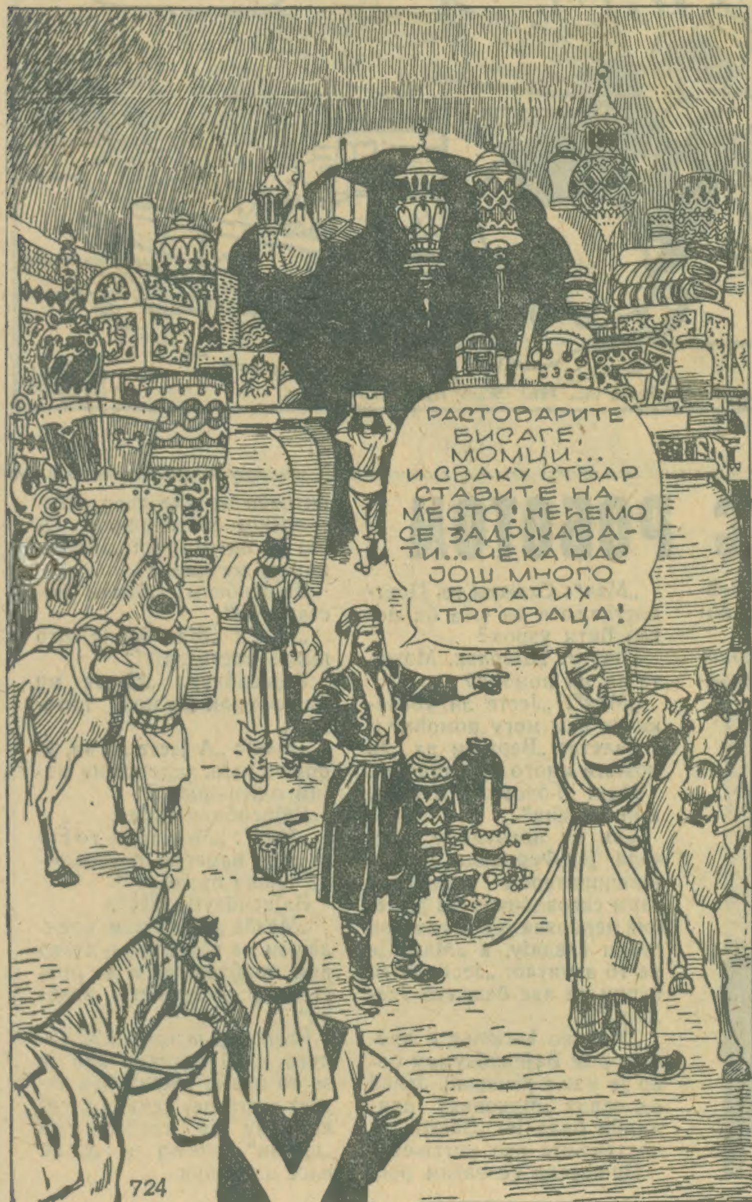

на совјетској антарктичкој бази „Исток", а највиша у Сахари: 57,8 степени.

Највећи магнет, тежак 36.000 тона, користи се у синхрофазотрону института за нуклеарна истраживања у Дубну, у Украјини.

Највећи пацови живе на Филипинима: њихова дужина износи и по 80 сантиметара.

АЛИ БАБА И ЧЕТРДЕСЕТ РАЗБОЈНИКА

ХАЈДУК ВЕЉКО

црта и пише Ђ. ЛОБАЧЕВ

СМРТОНОСНО КОЛО ЈЕ ЗАИГРАЛО И КРАЈ МУ СЕ НИЈЕ ВИДЕО.

ГЛАС ДОЂЕ ДО КАРАЂОРЂА. ОН ОДМАХ ПОЂЕ ДА ТРАЖИ МЛАДИКА.

Шаховске занимљивости

ПРВЕ ШАХОВСКЕ НОВИНЕ

За време Московског међународног шаховског турнира 1935. године свакодневно је излазио из штампе шаховски билтен. Њега су одушевљено прихватили шахисти и тираж од 20.000 примерака није био довољан за све који су желели да га набаве. После завршетка турнира предложено је да се излажење билтена настави издавањем шаховских новина. Извршни биро Свесавезне шаховске секције решио је у априлу 1935. године да покрене шаховске новине. Први број тих новина угледао је светлост дана 5. јула 1935. године. Он је обрађивао сва питања из шаха и шашки, игре која је у Совјетском Савезу веома раширена, па је у заглављу имао наслов: Шаховско-шашечне новине „64“. Под уредништвом Николаја Васиљевича Криленка у првој години постојања новине су излазиле сваког петог дана, касније сваког шестог, да би последње године излазиле једанпут недељно. Почетак другог светског рата значио је крај првих шаховских новина у свету, које су доживеле 414 бројева, и изазвале велико интересовање у шаховским круговима.

ИСТОРИЈСКА ПАРТИЈА

Прва сачувана партија у којој је учествовала једна шахисткиња потиче из 19. века. У замку Малмасон 20. марта 1804. године Наполеон је водио беле фигуре у сусрету са Мадам де Ремјуза. Измењеним редом потеза на табли се играла Филидорова одбрана у којој је Наполеон однео победу. Ова партија која има историјски значај, трајала је само 14 потеза.

ОБЈАВА МАТА У 22 ПОТЕЗА. — Да је у шаху могуће и оно што на први поглед изгледа невероватно сведочи пример из дописног шаха. У једној дописној партији амерички шахиста Шпилеј у пешачкој завршници објавио је своме противнику мат у 22 потеза!

ШАХОВСКЕ ФИГУРЕ „ЕСКИМО“

Један високи гост који је посетио Отаву добио је на поклон шаховску гарнитуру којом, вероватно, неће бити одиграна ниједна шаховска партија. Фигуре су направљене од зуба моржа, а шаховска табла од коже туљана. Уместо уобичајених фигура, овде се на табли налазе: туљани, галебови и ескимске колибе.

ДОПИСНИ ТУРНИРИ У ЕНГЛЕСКОЈ

Колико дописни шаховски турнири могу бити интересантни и разноврсни показују ови подаци из Енглеске. Поред шампионата на коме учествују само дописни шаховски мајстори, играју се турнири на којима се може стећи титула дописног мајстора. Мешовити турнири окупљају играче различитих снага па се тако слабијима пружа прилика да освајањем неког од првих места стекну право да се боре на такмичењу вишег ранга. На почетничким турнирима учествују само они шахисти који су први пут пријављени за ову врсту такмичења, док се „нокаут турнири“ играју по елиминационом систему. Посебно су интересантни турнири који се играју уз уступак, где играју играчи различитих класа. Сваки играч више класе дописног шаха даје „форе“ играчу ниже класе по утврђеној таблици. Тако играчи прве класе дају уступак играчу друге класе од пешака ф2 и једног потеза, играчу треће класе ф2 и два потеза, четврте класе скакача са поља ц1 и играчу пете класе топа са поља а1.

ТЕЛЕВИЗИЈСКИ ШАХ-КЛУБ

ПЕРМ — крупан индустријски и културни центар Западног Урала постао је познат по необичном шаховском клубу који успешно делује готово годину дана. Три шаховска мајстора, 20 мајсторских кандидата и око три стотине првокатегорника добило је шаховски клуб који ради неколико пута месечно. То је Телевизијски шах-клуб, који је за кратко време свога постојања дао снажан допринос популаризацији шаха. Пермски комитет за радио и телевизију уврстио је емисије клуба у стални програм у трајању од 40—45 минута. Група стручњака се стара да свака од емисија буде што интересантнија и разноврснија. Тако се емитују вести из земље и иностранства, приказују партије, анализирају завршнице, оживљава сећања на шампионе света из минулих времена, дају шаховске минијатуре а врше се и непосредни преноси шаховских такмичења. Клуб је организовао масовно такмичење у решавању проблема и студија. Жири је после прегледања више стотина писама одабрао најбоље решаваче који су добили позив да дођу у студио. Наредна емисија је била посвећена њима: они су ту пред очима хиљада гледалаца имали да непосредно полажу испит решавајући шаховске задатке. Следећи потези клуба су симултана утакмица преко телевизије и меч између градова: Перма — Свердловска и Чељабинска.

„ПОП-АРТ“ У 16. ВЕКУ

Помислили сте сигурно да је овај „портрет“ дело неког савременог сликара. Погрешили сте: његов творац рођен је још 1527. године у Милану и звао се Ђузепе Арчимболдо. Од плодова и неких предмета правио је необичне главе, а од ражњева и свакојаког другог кухињског прибора створио је алегорију „Кухиња“.

За свог живота Арчимболдо је био познат — био је гроф и сликар Рудолфа II. Доцније је пао у заборав. Тек недавно „поп-арт“ га је открио као свог претечу.

На великој аукцији одржаној почетком новембра у галерији Герда Басанж која је обухватила 3.390 дела сликарства, књижевности, музике дрвореза у боји и других скупоцених уметничких предмета — појавиће се и Арчимболдова „Кухиња“

НАЈВИШЕ ФОТОГРАФИСАНИ

За посетиоце зоолошких вртова мајмуни су најпривлачнији „објекти“ за фотографисање. Преко милион слика горила, орангутана, павијана и других врста мајмуна начини 120.000 аматера, колико их отприлике током година обиђе зоолошки врт у Франкфурту. Ово је оцена дирекције врта и може јој се веровати. За изложбу „Мој најлепши снимак животиње“ у франкфуртски зоолошки врт приспело је 6.500 слика — од чега је највећи број са ликовима мајмуна.

У ДВА-ТРИ РЕДА...

Према оцени француских стручњака данас се у оптицају налази близу двеста милиона лажних франака.

*

Најновија играчка за енглеске девојчице: лутке којима је на одређеној температури толико хладно да им се „најежи кожа“.

МАЛО ПОЗНАТИ ИНСТРУМЕНТ

Кобза је име једне врсте пољско-украјинске гитаре сличне лири са три струне. Понекад је нетачно називана „дуда“ (гајде). Почетком XVII века она је била у моди нарочито у домовима малих властелина. На кобзи се свирало на тај начин што се преко њених струна прелазило гушчијим пером а њен звук је служио као пратња певачу. Они који су на њој свирали обично су називани гајдашима, а тај израз је касније у преносном значењу употребљаван за појам у смислу „поета“.

Крокодили на северу Европе

У Берберији, на Горњем Нилу, покупљено је више комада крокодилских јаја и авионом пренесено у Стокхолм. Из ових јаја излегли су се крокодили који су се потпуно прилагодили оштрој скандинавској клими.

»НЕГДЕ У ФЛАНДРИЈИ«

БИЛО је то 1915. године. Водила се жестока и дуга битка за Ипр у Белгији. Немци су danonoћно артиљеријском ватром засипали град. И он је ускоро био разрушен. Његових 16.500 становника остало је без домова.

Ту на обалама канала Ипр у једном заклону налазио се и Џон Маккри, канадски лекар-пуковник са својим санитетом. За време затишја он је у бележницу стално нешто писао. Тако су настали познати стихови песме „Негде у Фландрији“. Овај рад је послао уреднику листа „Панч“. Песма је примљена и штампана. Ускоро ови стихови су обишли цео свет.

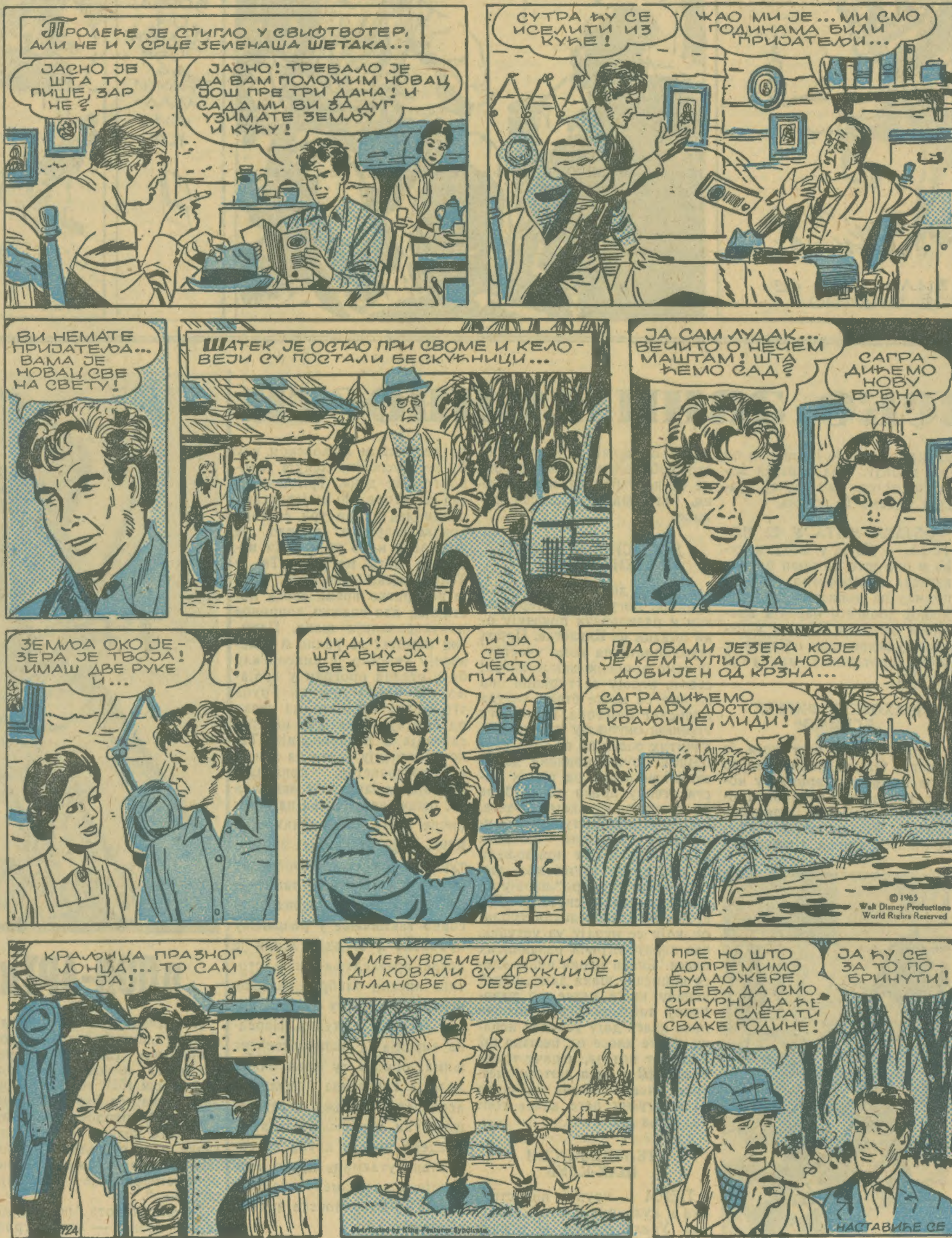
Бригадни генерал Е. Б. Морисон, оставио нам је неколико редова о томе како је настала ова песма. „Песма је написана у најжешћој ватри и крви. Командовао сам из једног рова који се налазио на узвишењу, а Џон је био са својим људима на дну нагиба. У току 16 дана колико је трајала борба, често смо се тужно гледали сахрањујући своје другове. Редови крстача из дана у дан су се повећавали и ускоро је ту настало право гробље.

Ујутру у интервалима кад се није чула топовска грмљавина могли смо чути и песму шеве.“

Већ 1916. године дрвене крстове заменили су камени, а после рата на истом месту подигнут је споменик. Међутим, Џон Маккри, писац ових познатих стихова почива на гробљу Вимеро у Француској удаљеном од овог места много километара, где је он пре 46 година сахрањен. Ипак сваке године на дан примирја његов гроб је окићен маковима донетим из далеке Фландрије.

У Фландрији, негде на
бојном пољу,
Између наших дрвених крстова
цветају макови
У небу, које не зна
за буку митраљеза
Шева весело пева оглашујући
нови дан.
Ми, данас мртви,
живи још јуче,
смејали смо се, волели
и били вољени,
Ми чије су очи гледале
смираје дана и буђење зоре
У Фландрији, негде,
почивамо заувек.
Ви који ћете нас надживети,
обећајте нам
Да ћете преузети борбену бакљу
из наших измршавелих руку
То је свети задатак.
Ми нећемо мирно спавати
под земљом Фландрије
ако нам то не учините.

John McCrae

КРИМИНАЛИСТИЧКА ИЗЛОЖБА

У једном средњовековном замку близу Луцерна (Швајцарска), отворен је крајем октобра нов музеј, привлачан за туристе, нарочито оне који се интересују за криминологију.

Сопственик музеја је Задужбина Артура Конана Дојла, а у њему су изложена многа аутентична документа о Шерлоку Холмсу, чувеном детективу кога је створио писац романа Артур Конан Дојл. Путујући кроз Швајцарску, аутор је нашао доста материјала који му је послужио да опише Холмсове доживљаје: случај са његовим непријатељем професором Морнарти на слаповима Рајхенбаха (где је Дојл био 1893.).

Недалеко од Лозане постоји још један музеј под именом Каприни који је такође посвећен свету криминала. Он је познат као „музеј кријумчара“. Основан је као успомена на борбу власти са кријумчарима, који су вековима били моћни у овом крају високих планина. Ту су изложени предмети којима су се они служили: ципеле и канте са дуплим дном и сл. Најинтересантнији је експонат мала лађа коју су људи с оне стране закона изградили и употребљавали пре више година за прелаз језера Лугано (између Италије и Швајцарске).

ПЕРИКЕ НА ОТПЛАТУ

Једна њујоршка фирма прешла је на продају мушких перика на отплату. Рекламни оглас гласи: „Шта вам вреди одело сашивено код најбољег кројача кад вам је глава гола“.

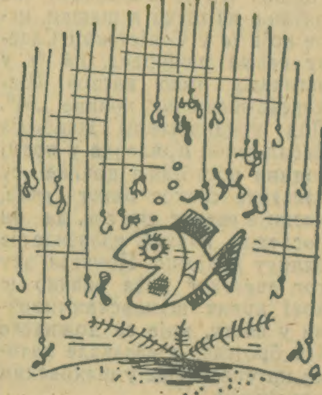
ПРАКТИЧНИЈЕ

Једна америчка фирма поново је пустила у продају грамофонске плоче са флуоресцентном светлошћу око отвора у средини. То олакшава постављање плоче на право место, чак и ако се музика слуша у слабо или нимало осветљеној просторији.

ТЕШКА КИША

За време једне кише, тачније речено провале облака, на кров једне обичне куће сручи се читав товар воде: око две тоне. Срећом, овакве кише су ретке јер иначе кровови не би издржали толики терет.

НИ УДИЦУ ДА БАЦИШ...

Такмичења у пецању удицом постала су већ традиционална у Јапану. И не само традиционална већ и — масовна. Тако се на одговарајућем такмичењу у једном месту у близини Осаке на терену од 600 квадратних метара нашло 4.000 риболоваца.

»ГОРИ ЛИ ПАРИЗ« ИЛИ »НАЈЕЛПШИ ДАН«

У ЈУЛУ 1964. године појавила се у Паризу једна књига која је одмах скренула пажњу јавности. Била је то књига „Гори ли Париз?“ коју су написали Доминик Лапиер и Лари Колинс, а тема јој је ослобођење Париза на завршетку другог светског рата. Прво издање је распродано за неколико дана, а само у Америци је у року од месец дана продато 70.000 примерака.

Многи су прочитавши књигу помислили: од ње би се могао направити леп филм! И, заиста, такав филм је убрзо почео да реализује чувени француски редитељ Рене Клеман ангажујући низ одличних глумаца: Лесли Карон, Орсона Велса, Алена Делона, Данијела Желена, Ив Монтана, Кирк Дагласа, Антони Перкинса, Глен Форда, Џорџа Чакириса и, наравно, сам град Париз који му је омогућио да наново прикаже кошмар другог светског рата.

Наравно реализација филма није била једноставна. Први проблем на који је Рене Клемен наишао био је изглед данашњег Париза: град се сада чисти, фасаде перу, беле. Међутим, у време рата Париз је био црн, прашњав, посивео. Сем тога, Париз се сваким даном све више мења, старе зграде се руше, а уместо њих ничу нови облакодери. Док је за време рата град углавном био пуст, данас је, нарочито за време лета, препун туриста и возила.

Али, добар режисер не би био оно што јесте кад не би био у стању да створи оно што жели.

Снимање филма почело је 19. јула ове године и Парижани који су тог дана рано устали, просто нису веровали својим очима: Тргом инвалида напредовала су лагано немачка оклопна кола „Панцери“, а под њима је дрхтало тле. Одахнули су кад су видели сниматеље с камерама, а и полицајац их је обавестио: Париз ће овог пута бити ослобођен по други пут, али сад за седму уметност. Сваки из групе полицајаца, који су стављени на располагање режисеру Рене Клеману, био је снабдевен малим специјалним апаратом за примање и одашиљање вести, који им је служио за блокирање саобраћаја у оним деловима града где се филм снимао.

Покаткад се дешавало да се по пола дана аутомобилом није могло прићи појединим кварту.

*

Једна од сцена филма догађа се на станици Пантен.

РЕНЕ КЛЕМАН, РЕДИТЕЉ ФИЛМА „НАЈЛЕПШИ ДАН“

Есесовци чувају полицијску зграду на уласку у станицу. Колона возила стиже предвођена аутомобилом у коме се налазе чланови обезбеђења. Командант полиције поздравља цивиле који силазе из аутомобила: то су шефови Гестапоа, који официру дају листу са именима депортованих лица. Ускоро пристижу и они, збијени у пет прашњавих, прљавих камиона који се тресу на пошљунченом друму. На једном станичном колосеку чека их транспортни воз на чијим унутрашњим зидовима белом кредом стоји: „Вајмар“. Вајмар је станица у Бухенвалду, ухапшеници не знају где их воде. Ударајући их пушкама Немци их приморавају да сиђу и стану у ред. Са завежљајима у рукама они стоје испред развaљених вагонских врата.

Снимање ове мучне сцене понављало се више пута, али нешто није ишло. А тада је један глас повикао: „Станите“. Човек, педесетих година, беле косе, мршавог лица, оштрог погледа, приближавао се једном од камиона пуном статиста. Иза прозора, људи, жене, стари и болесни гледају га зачуђено. Он им мукло говори: „Слушајте ме, преклињем вас, потрудите се! Ми правимо изузетан филм, пун стварних чињеница... Молим вас да се ставите у положај оних који су пре 20 година све то стварно доживљавали. Овај филм је за мене, као и за вас, национална обавеза. То је наш дуг према онима који су преживљавали ове часове, који су трпели и који су умрли“.

То је Рене Клеман, редитељ, стваралац. Узбуђени његовим гласом статисти су овог пута одиграли заиста изванредно. Једна сцена је готова.

*

„Не желим да правим историјске филмове, већ истините, рекао је Клеман. „Гори ли Париз?“ ће бити нека врста фреске. Некад, кад није постојао филм, уметници су правили таписерије. Модерна таписерија то је кинематографија. Свакако сте видели барељефе који приказују велике тековине старог века: они не представљају стварност на реалан начин, али они то чине много истинитије.

*

У овом филму, као што је већ речено, играју чувени глумци разних народности. Тако Жан Пол Белмондо игра Ивона Морандата, младића од 26 година који је као члан покрета отпора заузео Хотел Матињон тадашњу резиденцију Пјера Лавала. Ив Монтан је наредник Бизиеп, који је са својим борним колима јуришао на немачки тенк и погинуо на Тргу Конкорд покошен митраљеским рафалом. Бруно Кремер игра пуковника Рола, комунисту који руководи париским устаницима. Његови одреди крећу се испод земље, каналима париске канализације. Он је показао побуњеним Парижанима како да праве запаљиве боце и дижу барикаде по улицама. Његовог заменика Рожеа Галоа игра Пјер Ванек.

Ален Делон игра Шабана-Делмаса, тадашњег бригадног генерала и заменика генерала де Гола за војна питања.

Немачки глумац Герт Фреб тумачи улогу генерала Дитриха фон Холтица, последњег немачког команданта Париза, коме је Хитлер наредио да уништи француску престоницу. Холтиц и данас живи у Баден Бадену. Од свог доласка у Париз 9. августа 1944. године до 25. августа, дана када је био ухапшен, примио је девет пута наређење да уништи Париз. Сматрајући да је Хитлер изгубио разум, он је ступио у преговоре са шведским конзулом, Раулом Нордлингом, (кога у филму игра славни глумац Орсон Велс) и њему предао планове о уништењу града и положају немачких дивизија.

Амерички глумац Глен Форд игра генерала Бредлија, а Кирк Даглас генерала Патона. У филму учествују само две жене: Лесли Карон у улози Франсоаз Лабе, жене једног од шефова покрета отпора. Другу женску улогу добила је глумица Марија Версини, која тумачи лик Клер, другарице Морандатове. Она преноси новац намењен члановима покрета отпора завијен у новине и привезан за држач пртљага на свом бициклу.

ЛЕСЛИ КАРОН, У УЛОЗИ ФРАНСОАЗ ЛАБЕ, СУПРУГЕ ЈЕДНОГ ОД ШЕФОВА ПОКРЕТА ОТПОРА, ПОРЕД ЖАН ПОЛ БЕЛМОНДА, КОЈИ ИГРА ИВА МОРАНДАТА ЗА ВРЕМЕ СНИМАЊА ЈЕДНЕ ОД ВАЖНИХ СЦЕНА ФИЛМА „НАЈЛЕПШИ ДАН“

Редитељ Рене Клеман жели да направи филм у коме ће показати како су борци против фашизма успели и можда ће га баш и због тога назвати: „Најлепши дан“.

*

Овај филм ће бити грандиозан не само по томе што у њему учествује велик број познатих глумаца већ и по томе колико је материјала утрошено у његово снимање. Према проценама стручњака стајаће најмање 5 милијарди старих франака.

Да би филм био што вернији било је потребно да се прикупи огроман број оружја и возила. То је са успехом урадио Роже Волпер, режисер, и декоратер, специјалиста за ратне филмове. Он је тај посао вршио и кад су снимани филмови „Најдужи дан“ и „Воз“, уз помоћ америчких и француских власти.

Други Клеманов сарадник је Американац Боб Макдоналд Бивши специјални саветник Дарила Занука за филм „Најдужи дан“ је и овде одговоран за ратне сцене.

Трећи је декоратер Вили Холт. На војном полигону Сатори, близу Париза, он је реконструисао до најмањих детаља део чувене париске улице Риволи, као и фасаду префектуре, и више целих улица. Ова реконструкција Париза из времена другог светског рата извршена је према аутентичним фотосима из тог доба. Резултат је изванредан.

Али, зашто се филм, односно књига, зове „Гори ли Париз“. Ево цитата из књиге који на то даје одговор:

„Тек што је прошло 13 часова 25. августа почела је конференција стратега у Хитлеровом штабу. Тог тренутка била је објављена вест да су савезничке снаге стигле у центар Париза. Хитлер пада у ватру. Урлајући пита присутне због чега није извршено његово наређење да се Париз до темеља разруши.

„— Јодл, понавља Хитлер ударајући песницом по столу, ја хоћу да знам: да ли ће Париз горети и гори ли Париз?“

ЛЕСЛИ КАРОН И ОРСОН ВЕЛС У ФИЛМУ „НАЈЛЕПШИ ДАН“

150-ГОДИШЊИЦА ОДРЖАВАЊА БЕЧКОГ КОНГРЕСА

Поводом 150-годишњице одржавања Бечког конгреса приређена је у салама царских апартмана бечког Хофбурга велика изложба. Њен циљ је био да да пресек кроз све области живота на којима је овај историјски састанак оставио трагове. Централни догађаји — одсудне битке, дипломатске акције итд. само су део материјала који ова изложба показује. Она је ишла за тим да пружи слику Беча у време Конгреса, његово друштво, књижевно и сликарско стварање, позоришне и музичке приредбе, моду итд. Главно и уводно место на изложби имали су битни догађаји: битка код Лајпцига 1813. године, стварање Алијансе, Наполеонов пад, приказ тока Бечког конгреса у сликама и гравирама познатих уметника, као и сам завршни документ који су потписале Аустрија, Француска, Енглеска, Португалија, Пруска, Русија и Шведска. Поред историјске и политичке документације изложба садржи низ занимљивих детаља. Битка код Лајпцига је делимично реконструисана уз помоћ велике макете и 4.500 оловних војника; поред чувених портрета, на изложби се може видети и Наполеонова капа коју је носио на путу за Св. Јелену. У соби са три велике зидне слике Петера Крафта из живота аустријског цара Фрање I, изложене су и цареве кочије у којима се возио до Шенбруна и Пратера; у једној од сала је сервиран сто онако како се то чинило на аустријском двору приликом дипломатских пријема у време одржавања Конгреса. На тај начин је великом броју посетилаца са свих континената пружена могућност да стекне слику атмосфере у Бечу када је у њему одржаван међународни састанак на коме је одлучивана судбина народа Европе. Био је то конгрес који је Европи осигурао мир за више деценија, реакционарни мир, али не и мир народа.

АЛГЕ ПРОТИВ ТУБЕРКУЛОЗЕ

Зелена водена биљка фитофора може да заустави развијање туберкулозе — до таквог закључка дошао је амерички научник С. Клајн. Два раствора заразио је бацилима туберкулозе али је у један од њих ставио фитофору. Затим је једном заморчету био убрзган заражени раствор, док су друга два заморчета добила раствор у коме су се налазили и бацили туберкулозе и фитофора. Оболело је само прво заморче, док се на друга два није могла запазити никаква промена

Многи успеси медицине везани су за проучавање сувоземних биљака. Можда ће проучавања водених биљака имати исти значај.

СВОЈИМ РУКАМА

Петнаестогодишњи ученик Збигњев Петровски из пољског градића Лимanова радећи потпуно сам, успео је да за две године начини авион — двосед тежак око 200 килограма. Дечак је свој авион назвао „Жбик“ — Дивља мачка. „Жбик“ има мотор „позајмљен“ од старог аутомобила. Према мишљењу стручњака, авион је пројектован и конструисан са задивљујућом тачношћу.

ПОЗАЈМИЦА

Ушао Мак Тавиш у књижару и пита:

— Имате ли књигу: „Како постати милионер само за три месеца“?

— Изволите, господине.

— Ја бих желео само да је узајмим — каже Мак Тавиш.

— Да је узајмите? За које време?

— Па, разуме се, за три месеца.

ЈОЦА МЕЋАВА

УСПОМЕНЕ ЛОВЦА НА КРОКОДИЛЕ

ШВАЈЦАРЦА Фредија Болера сматрају једним од најбољих професионалних ловаца на крокодиле. Само за последњих осам година он је у Конгу убио 4.000 ових огромних рептила. Ево како он то ради: крокодиле прво гађа из пушке а затим их мртве или тешко рањене голим рукама вади из воде. То мора да изведе што хитрије јер убијени крокодил брзо потоне. Бавећи се овим опасним занимањем долазио је много пута у безизлазне ситуације и живот му је често висио о концу. Међутим, он сам сматра да је најузбудљивији догађај у својој ловачкој каријери доживео једне септембарске ноћи 1957. године.

Болер по правилу лови крокодиле ноћу јер се они дању вешто крију. И те је ноћи, као и обично, крстарио широким речним коритом у брзом моторном чамцу са своја два помоћника, Жозефом и Жаком.

До поноћи су убили пет немани. Затим су доста дуго пловили поред пешчаног спруда који се издизао готово два метра изнад воде. У једном тренутку нешто је засветлуцало. Било је то око крокодила. Када су му се ловци приближили видели су да лежи на пешчаном спруду целим телом изван воде. Болер је подигао пушку, нанишанио и опалио. Огромни рептил праћакнуо се у ваздуху а затим се свалио у воду. Болер није могао да оцени је ли погодак био смртоносан. Да ли да пође за животињом?

Међутим, у његовим жилама текла је ловачка крв. Није могао да дозволи да вода, која на том месту брзо отиче, однесе тело крокодила. Скочио је из чамца и запливао. Ухватио је крокодила за шапу у тренутку када му се учинило да ће овај потонути. Песак је ишчезао испод његових ногу, речно дно на том месту нагло је постајало дубље. Да невоља буде већа, Болер је тек тада приметио да је са собом у брзини понео пушку уместо да је остави у чамцу. Она му је сада само сметала. Матица је постајала све бржа и вукла га све дубље. Тада је он приметио да је Жозеф услед неспретног управљања почео да се удаљава са моторним чамцем уместо да му прилази. Околности као да су се завериле против њега. Видевши Болера у неприлици Жак је са обале повикао из свег гласа што је само уплашило Жозефа. Он се још више збунио и никако није успевао да врати чамац.

Болер је употребио сву своју снагу да главу крокодила извуче на површину. Онда је бацио поглед на своју жртву и коса му се дигла на глави. Уместо да очи крокодила имају карактеристичан стакласти сјај оне као да су намигивале на њега. Ловац је муњевитом брзином схватио да се налази у загрљају рањене животиње спремне да скупо прода свој живот.

Био је у безнадежном положају. Чамца није било, а Жак је и даље псовао. Налазио се и даље на крокодилу и рукама држао обе његове предње шапе. Није могао остати даље у том положају. Решио је да баци пушку на жало. Тај тренутак био је довољан да се крокодил муњевито окрене и зарије своје оштре зубе у мишицу Болерове десне руке. Урлик који се проломио кроз ноћ заглушио је хуку мотора. Болер је инстинктивно гурнуо кажипрст и палац леве руке у очи немани и свом снагом притиснуо. Гвоздени захват чељусти почео је полако да попушта. Вода се обојила црвено. Међутим, ловац се није предавао. Обгрлио је врат крокодила и почео да га стеже колико год је могао. Моторни чамац је најзад пристао уз сам бок ловца. Болер се очајнички борио да се одупре крокодилу који га је гурао у воду где је он знатно спретнији од човека. Држао је његову главу високо. Истовремено је довикнуо Жаку да испали неколико револверских хитаца у чељуст немани. Мада се глава крокодила налазила само неколико десетина сантиметара далеко од лица Болера, Жак је послушао наређење и опалио. Међутим, догодило се чудо. Иако је револвер био готово прислоњен уз главу крокодила овај је остао неповређен. Први метак се услед влаге заглавио у цеви а затим су и остали затајили.

Болеру се мутило у глави. Био је још толико присебан да каже друговима где је бацио пушку. Жак је брзо дохватио оружје. Другог излаза није било. Нанишанио је на крокодила. У тренутку када је пушка опалила звер је већ приближила разјапљене чељусти Болеровој глави. Храбри ловац је у том часу изгубио свест. Касније је причао да није знао да ли се онесвестио од бола и губитка крви или га је погодио метак који је Жак испалио.

Када је поново отворио очи видео је да се налази у чамцу. Поред њега су били Жозеф, Жак и — мртав крокодил.

ТУР ИДЕ НА ЈУГ

Становници многих пољских села сведоци су необичне појаве. Путевима Пољске, са севера ка југу иде огроман тур закрвављених очију. Али, иако застрашујућег изгледа, животиња се понаша веома миролубиво мада то није припитомљено говече, већ прави дивљи тур по имену Пулпит.

Тур је угледао свет у Татрама, али је убрзо био пребачен у шумски резерват на северу Пољске. Пулпит је одрастао и ојачао у новом крају и изгледало је да га с југом више ништа не везује. Међутим, у њему је недавно проговорила природа. Пулпит је најпре туговао, а затим је једног дана оборио ограду и кренуо на југ. Научници су закључили да тура гони инстинкт па су се обратили становништву преко дневних листова с молбом да чува животињу на њеном путу.

Тур иде на југ као по компасу. Понаша се миролубиво, дозвољава људима да му се приближе, прима од њих храну а од деце слаткише. Још мало па ће стићи до краја где се родио.

БРАВА БЕЗ КЉУЧА

Инжењери из Сарапула у СССР-у, изумели су магнетну браву оригиналне конструкције. Довољно је да се на под или дно ормана, помоћу два завртња, причврсти комад магнета, а на врата — нарочита плочица и она ће се чврсто затворити као да су закључана. Нова брава мања је од кутије за шибице, тешка је свега 33 грама, а моћи ће да служи најмање 10 година.

У Сарапулу је већ почела серијска производња магнетних брава. Занимљиво је то да ове браве израђују ученици једне сарапулске школе у својој занатској радионици.

НЕУНИШТИВЕ

Бубашваба постоји већ 350 милиона година. За то време су се друге веће и јаче животиње појављивале и нестајале, континенти се померали, мењао се лик наше планете а бубашваба је остала онаква каква је и била.

СВАКО од нас видео је много пута овог инсекта, али мало ко зна да он има врло интересантну и дугу историју. То је један од најстаријих становника наше планете. Он је већ постојао кад су се пре 170 милиона година појавили диносауруси и могао им је рећи збогом кад су 100 милиона година касније ишчезли. Он је видео како расту Алпи, шетао преко моста који је везивао Британска острва са копном. Он је већ био прастар када су се образовала налазишта нафте и угља на земљи и био присутан када су се велики глечери померали напред и повлачили назад.

Интересантно је посматрати овај живи фосил који је све то преживео и снашао се у свакој новој ситуацији. Бубашваба има свуда, усред Сахаре као и у Лабрадору. Оне данас живе у регистар-касама где су се удобно сместиле, а последњих година су као нови стан пронашле телевизијске пријемнике у којима је топло а осим тога ту су восак и парафин — храна која им врло добро дође иако је не сматрају деликатесом. Али само један мали део од 3.500 познатих врста одомаћио се у човековим становима. Остали су становници шуме.

Способност бубашвабе да опстане и у најтежим условима лежи великим делом у томе што она није пробирач у храни. Једе све — од пупољака орхидеја и ципела до тутткала којим су залепљене кутије од картона, грицка боју а прија јој и сапун. Као врхунац, она једе чак и своју кожу, кад је одбаци а у оскудним временима чак и своја властита јаја. Једна врста бубашвабе има у своме пробавном каналу као и термити ферменте који помажу да се свари чак и дрво.

Бубашваба може да издржи глад као ретко које живо биће. Она може без видних промена и оштећења организма да преживи месец дана без хране и воде, два месеца само од воде а пет месеци од суве хране, без капи воде.

Бубашвабе имају ружан мирис којег, слично као код смрдљиваца, излучују жлезде и он представља заштиту: кад га непријатељ осети одустаје од напада и оставља бубашвабу на миру. У ствари бубашваба посвећује доста времена личној хигијени, сатима чисти ноге и пипке. И поред тога оне су преносиоци проузроковача дечје парализе, тифуса, стомачних и цревних катара и других болести.

Неке тропске врсте бубашваба које станују у шумама велике су готово као колибри. Њихово тело је дуго шест

сантиметара а распон крила достиже и осамнаест сантиметара. Неке су опет мање од зрна пиринча. Боја већине варира између мрке и црне док се неке преливају у свим бојама дуге. Готово све имају крила, чак и неке кућне врсте могу да полете ако немају другог начина да побегну. Али, оне се углавном ослањају на својих шест дугих, јаких и хитрих ногу.

Два пипка — антене које су дуже него сама бубашваба помажу јој да се сналази у тами. На њима се налазе органи чула мириса којима она нањуши храну и воду а хватају и звучне таласе.

Бубашваба је ноћна животиња и то је један од разлога што она још постоји. Под заштитом таме она умакне многом непријатељу. Има два ока крајње осетљива на светло а уз то и три „обична" ока. То јој даје врло велико видно поље. Бежи од светлости као опасности и сакрива се. Толико је окретна да може да се провуче и кроз најмању пукотину. Њој не смета ако се замрзне — чим се открави живахно ће појурити. Она је такође необично плодна. Женка за годину дана донесе на свет 180 потомака! Мали за месец дана одрасту и живе годину дана. Под повољним условима њихов број расте фантастичном брзином. Неке врсте легу јаја у своме телу и доносе на свет живе младе, али већина носи 12—40 јаја у кесици у виду торбе на трбуху. Ларве се измигоље и новорођени могу да издрже без хране недељу дана, али се женка већином постара да остави врећицу тамо где има хране. Уз то је покрива земљом да би младе заштитила од непријатеља.

Због своје издржљивости и брзог размножавања бубашвабе су веома погодне као „заморчад". Употребљавају се при истраживању болести рака и срца као и за испитивање исхране. Неке су врсте корисне јер уништавају остатке биљака које су изумрле а које опречавају растење у шумама. Међутим, иако бубашваба у неким случајевима може да буде и корисна, нико не воли да је види. Али, изгледи да је се ослободимо равни су нули. Из истраживачких лабораторија стижу, додуше, стално нова средства. Она у почетку имају дејство али после неког времена бубашваба се навикне на њих и живи с њима — као што је већ научила да савлада многе тешкоће и препреке. Савршена чистоћа је вероватно најбоље оружје домаћице против бубашвабе. Само ако се животне намирнице чувају у затвореним кесама а средства за уништавање примене на време, проблем бубашваба може бити решен.

НОВИТЕТИ

Апарат необичног изгледа на нашој слици направљен у Француској у ствари је хидрометар (апарат за мерење влажности). Он показује колики је проценат влажности у стану. Кобалтне соли у апарату мењају боју у зависности од количине влаге прелазећи од ружичасте преко слезове до плаве боје и на тај начин служе као барометар.

*

Ваздух у просторијама које се греју помоћу радијатора најчешће је сув и боравак у њима није баш најздравији. Да би се ова непријатност донекле ублажила препоручује се да се на радијатор стави суд с водом. Французи су недавно пустили у продају специјалне судове као што је овај на нашој слици, успели су да споје лепо с корисним и унели још један декоративан детаљ у стан савременог човека.

Овај џак за спавање намењен ловцима амерички проналазачи направили су од пластичне материје. Прошивен је као јорган и врло добро штити од хладноће. Као што се и на слици види џак се једноставно скида и навлачи помоћу специјалног затварача који омогућава ловцу да према потреби извуче руку или ногу, па чак и да се креће у њему у случају да се изненада појави нека животиња.

Фантастична прича

Реј Бредбери

(2)

ЧУДНО ЧУДО

Није рђаво што људи налазе смисао у лепоти.

— Лепота, лепота! А ко је власник тог земљишта?

— Држава, претпостављам.

— Не, ми смо власници, ти и ја: подићи ћемо логор, поднети пријаву, приступити експлоатацији и по закону земљиште је наше. Није ли тако?

— Стој — Боб Гринхил је упро поглед у пустињу и диван град у даљини. — Друкчије говорећи ти намераваш да експлоатишеш фатаморгану.

— Потрефио си најзад. Искоришћаваћемо је, направићемо посао од фатаморгане.

Роберт Гринхил је изишао из аутомобила и обишао око њега разгледајући трагове на избразданој земљи.

— И ти мислиш да можемо тако нешто да учинимо?

— Можемо ли? Још питаш.

Следећег часа Вили Бентлин је већ забијао кочиће за шатор и затезао узицу.

— Ево, одавде довде и одавде довде простире се налазиште злата, ми ћемо испирати злато. Крава је ту — ми ћемо је мусти. Ту је море новца — у њему ћемо се купати.

Заронио је у ауто и из њега избацио неколико сандука. Отуд је извукао повелик картон на којем је некад стајала реклама за јевтине кравате. Окренуо га је с друге стране, наоружао се четкицом и почео да црта слова.

— Вили, — јавио се његов друг — ко је луд да плати да би бацио поглед на...

— Фатаморгану. Пробај. Подигни ограду и објави људима да ту неће ништа видети, они ће се одмах заинтересовати. Ево.

Дигао је у руци обавештење:

— Тајанствено чудо фатаморгана 25 центи с аутомобилом, за мотоциклисте 10 центи.

— Гледај! Иде један аутомобил.

— Вилијаме!

Али, Вили је већ јурио путем дигнувши високо рекламу.

— Хеј, погледајте! Хеј!

Ауто је projурио поред њега као бик који и не примећује присуство матадора. Боб затвори очи да не би видео како се гаси осмех на Вилијевом лицу.

Кад одједном — очаравајући звук.

Шкрипа кочница.

Аутомобил је ишао у рикверц. Вили му потрча у сусрет машући и скрећући пажњу на оно што је држао у руци.

— Изволите, господине. Изволите, госпођо! Тајанствено чудо. Фатаморгана! Тајанствени град! Пођите овуда!

*

Земљиште које дотад ничим није сврађало пажњу путника испресецало је одједном мноштво трагова. Као џиновски маслачак прашина је висила у ваздуху у врелој измаглици под узвишицом на којој су се налазили. Чула се непрестана бука аутомобила који су стално придолазили и заузимали своје место у реду. Разноразни аутомобили, из разних места, а у њима људи такође различити како већ то мора да буде код људи који долазе са разних страна а ту их је изненада нешто привукло као магнет. У почетку сви су говорили углас али мало-помало заћутали су пред лицем оног што је њиховим погледима нудила пустиња. Ветар им је миловао лица, мрсио косе жена и лепршао крајевима откопчаних оковратника мушкараца. Људи су дуго седели у аутомобилима или стајали на крају узвишице ништа не говорећи. На крају су један за другим почели да се враћају.

Ево, први аутомобил се откотурао натраг поред Боба и Вилија. Жена која је седела у њему климнула им је захвално главом.

— Хвала! Истински, прави Рим!

— Како је она рекла „Рим“ или „дим“ — упитао је Вили.

И други ауто упутио се ка излазу.

— Немам речи! — шофер се помолио и пружио руку Бобу. — Овде се заиста осећам Французом.

— Французом? — поновио је Боб.

Обојица су се упутила ка трећим колима. За воланом је вртећи главом седео старији човек.

— У животу нисам видео ништа слично. Помислите само: магла и све остало као право, Вестминстерски мост лепши него на разгледници и у позадини Биг Бен. Како ви то постижете? Нека вас бог чува. Превелик је то терет.

Збуњени до крајности пропустили су кола са старчићем, полако се вратили и упрли поглед ка југу.

— Биг Бен? — казао је Вили Бентил. — Вестминстерски мост? Магла?

— Чуј, шта је то? Чини ми се тамо на хоризонту сасвим тихо и једва чујно — трипут је откуцао сат. И као да се бродске сирене дозивају.

— Да се и ти не осећаш Французом? — шапатом је упитао Роберт. — Бег Бен? Дим? Рим? Је ли то Рим, Вили?

Ветар је променио правац. Струја врелог ваздуха подигла се увис измамљујући звуке на невидљивој харфи. Шта је то? Чини се као да је магла очврсла образујући огромне сиве камене фигуре а сунце као да је подигло златан кип на уздигнути блок чистог белог мермера.

— Како... — јавио се Вилијам Бентлин — на који се начин све ово мења? Откуд овде четири, пет, градова? Јесмо ли ми некоме рекли који ће град видети? Не. Гледај!

Пренели су поглед на последњег посетиоца који је стајао сам на ивици узвишице. Давши пријатељу знак да ћути, Боб му је тихо пришао и зауставио се са стране, нешто иза њега.

Био је то човек педесетих година, енергичног препланулог лица са јасним, добрим и живим очима и изразитом линијом усана. По његовој спољашности рекло би се да је у животу пуно путовао и многу пустињу пресекао тражећи дуго очекивану оазу. Личио је на архитекту који тумара између грађевинског крша подно своје творевине гледајући како гвожђе челик и стакло заклањају слободан комад неба. Сада је то било лице неимара пред чијим се очима одједном, указала, испруживши се од хоризонта до хоризонта, савршена слика оног што је његова машта давно замислила. Изненада је непознати, као да не примећује присуство Вилијама и Боба који су стајали поред њега, занесен проговорио тихим, смиреним гласом. Говорио је о оном што је видео и осећао.

— У Ксанадупуру...

— Шта? — упитао је Вилијам.

Незнанац се једва приметно осмехну и не скидајући поглед с фатаморгане наставио тихо да рецитује по сећању.

— У Ксанадупуру диван парк
Подигао Кублајкан,
Ту Алф, света река
У пећинама као векови дугим
Тече у паклени океан.

Ветар је односио звук његовог гласа. Два старчића су смерно ћутали.

Око десет дивних вртова
Кан је зидове дигао
И кулама их оградио.
Змијасти потоци су жуборили
Дрвеће ширило мирис тамјана
И древна висока шума
Зеленом лиснатом стрехом
Сунчеве зраке одбијала.

Вилијам и Боб гледали су фатаморгану и у златној прашини видели све оно о чему је незнанац говорио: гроздове минарета из источњачких бајки, сјајне куполе, витке куле...

Срећа је обасјала измењено лице непознатога. Одјекнуле су његове последње речи:

— Заиста чудно чудо.

Непознати је заћутао.

И тишина у души Боба и Вилија постала је још дубља.

Непознати је дрхтавим рукама пребирао по новчанику. Очи су му биле влажне.

— Хвала. Много хвала...

(Наставиће се)

Вештина са чачкалицама

Да би изгледао што загонетнији, мали Мића се обукао као мађионичар. Изишао је пред своје другове са пет чачкалица и једним металним новчићем. Објаснио им је да ће помоћу свега једне чачкалице подићи остале четири заједно с новчићем.

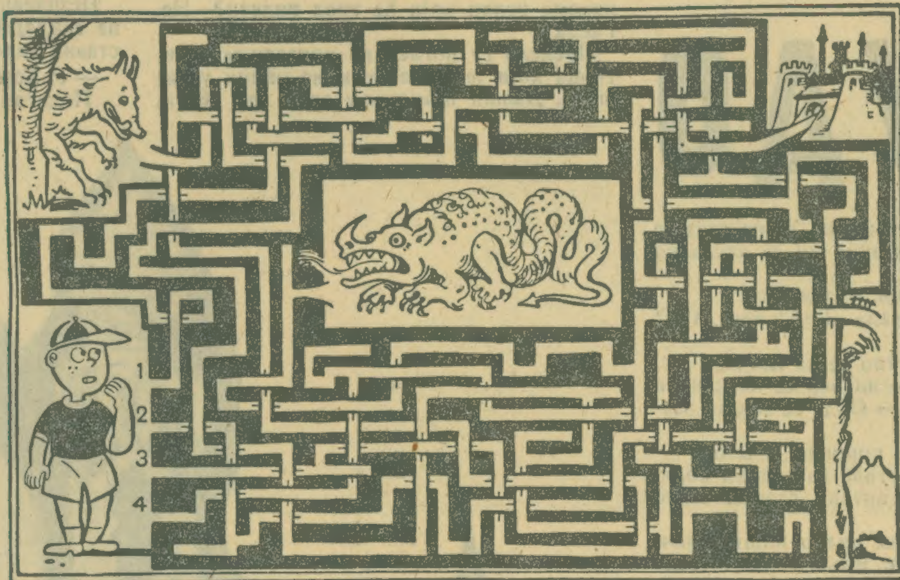
Није то тешко! — повикао је један од Мићиних другова и поставио чачкалице и новчић тачно онако како је показано на цртежу десно обележеном словом „а“. Али, покушај му није успео. Ако и вама не успе, погледајте овај цртеж доле.

Због новца

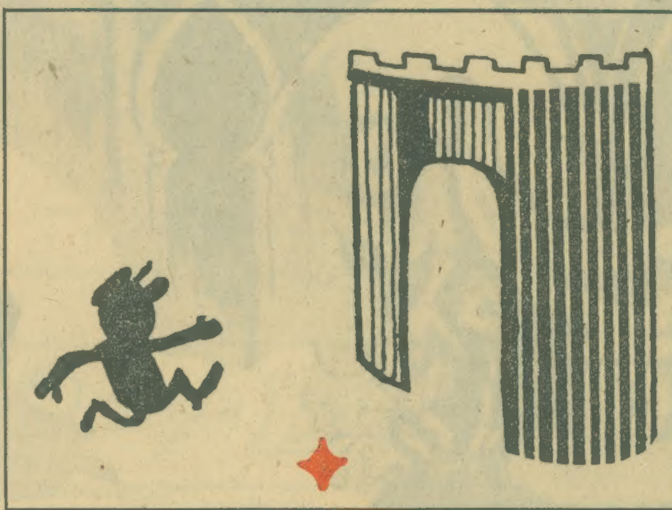
На бројчаницима будилника који су се појавили у енглеским трговинама, цифре су замењене сликама по злу познатих људи: гангстерског вође Ал Капонеа, убице жена Ландрија и других зликоваца. Уместо звоњења спавача из сна тргне пуцањ пиштоља. Ови нови будилници највише одушевљавају енглеске „тинејџере“. Да би дошли до профита пословни људи очигледно, не бирају средства.

Отвори очи

Мићин сан

МИЋИ ЈЕ СИНОЋ ЊЕГОВА БАКА ПРИЧАЛА ПРИЧЕ. И МИЋА ЈЕ ПОСЛЕ САЊАО ЗАМКОВЕ, СТРАШНЕ ЗМАЈЕВЕ И АЖДАЈЕ. БИЛО ГА ЈЕ СТРАХ И ЖЕЛЕО ЈЕ ДА СЕ СКЛОНИ У УТВРЂЕНИ ГРАД. САМО, ПОСТОЈАЛА ЈЕ ОПАСНОСТ ДА ИЗАБЕРЕ ПОГРЕШАН ПУТ И ДА ПАДНЕ У ПРОВАЛИЈУ, НАИЂЕ НА ВУКА ИЛИ ДОПАДНЕ У ЗУБЕ СТРАШНОМ ЗМАЈУ. МИЋА СЕ ОД СТРАХА ПРОБУДИО И ЈОШ БУНОВАН ПОМИСЛИО „ЗАШТО МИ НИКО ОД ДЕЦЕ НИЈЕ ПОМОГАО ДА ИЗАБЕРЕМ ПРАВИ ПУТ КОЈИ БИ МЕ ОДВЕО ДО ЗАМКА?“ А КОЈИ ЈЕ ТО ПУТ?

ОПТИЧКА ВАРКА

Човечуљак трчи, трчи... али, до капије не може да стигне. Јасно је: и човечуљак и капија су нацртани. Али, ако читав цртеж полако приносите очима тако да најзад врхом носа додирнете црну звезду, нацртани човечуљак улетеће у нацртану капију.

Играјмо се лавиринта

Према митологији, на острву Криту постојао је лавиринт који је изградио вешт градитељ и неимар Дедал и који је касније постао скровиште чудовишта Минотауруса.

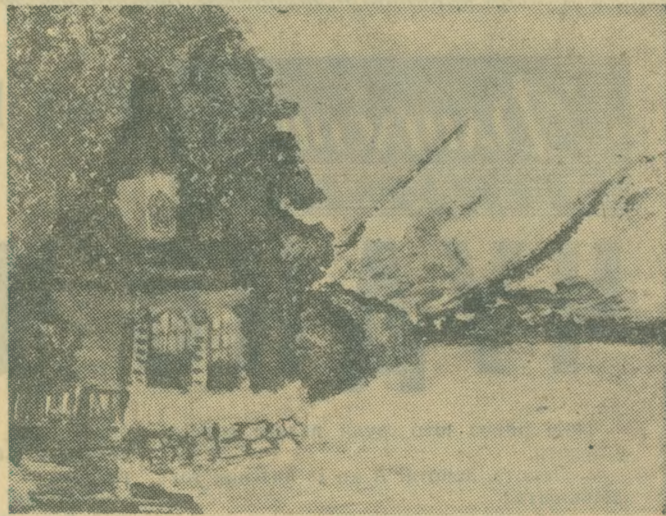
Кад је син критског краља Миноса убијен у Атини, удари Минос с војском на Атињане, победи их и наметну им тежак данак: да шаљу сваке десете године по седам младића и девојака на жртву чудовишту Минотаурусу.

Кад су изасланици са острва Крита дошли да по трећи пут одведу девојке и младиће намењене Минотаурусу, син атинског краља Егеја, Тезеј, највећи јунак јонског племена а после Херакла и најславнији национални херој свих Грка, понудио се да добровољно пође и убије Минотауруса. Препоручивши се нарочитој заштити богиње Афродите, Тезеј отплови на Крит. Ту му је богиња љубави одиста и помогла. Кћи краља Миноса, Аријадна заљуби се у њега и помогне му да продре у лавиринт и убије чудовиште. По Дедаловом савету она му даде клупче конца и поучи га да један његов крај привеже на улазу у лавиринт а клупче да одмотава док не стигне до чудовишта. Уједно му даде чаробни мач којим ће убити

чудовиште. Тезеј поступи по девојчином савету, убије Минотауруса, и помоћу конца срећно изађе из лавиринта.

Можете ли ви да изиђете из нашег лавиринта на слици? Знак X означава место Тезејевог изласка. Правило игре састоји се у томе да изиђете из лавиринта а да при том избегнете ћорсокак и враћање пређеним путем. У игри може да учествује више играча и ко у најкраћем времену успе да изиђе, проглашава се победником.

„ПЕЈЗАЖ“, РАД ЉИЉАНЕ МИКИНЧИЋ, ГРОЦКА, БУЛЕВАР ОСЛОБОЂЕЊА БР. 22

Дечји цртежи са конкурса

Ђачки цртежи у овом броју, као и они раније објављени у овој рубрици, награђени су са по 1.500 динара. Награде ће бити достављене поштом.

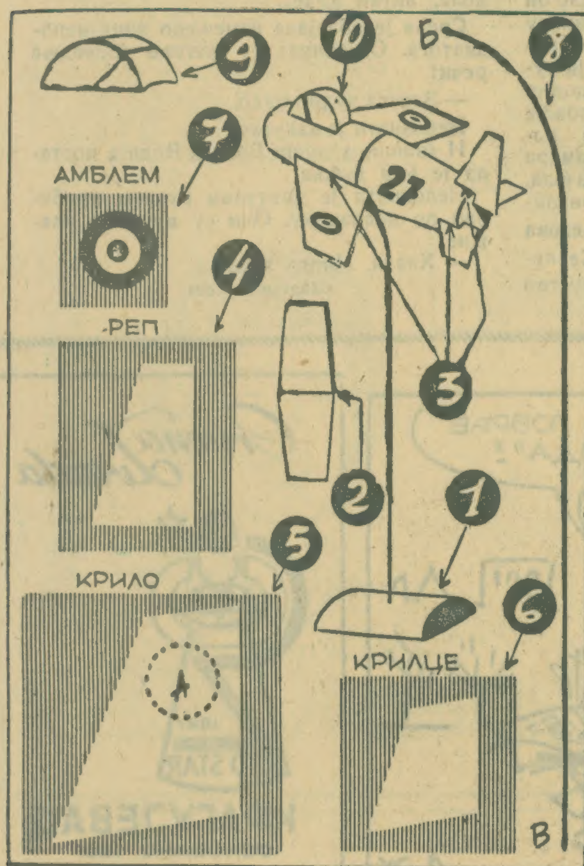

„БОМБАШ“, РАД МИЛАНА ВАЈОВИЋА, УЧЕНИКА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ ЦИРОТ, УЛИЦА ПРЕДРАГА ВОШКОВИЋА БР. 2/Ш.

„КАРАВЕЛА НА ПУЧИНИ“, РАД ЈОВАНА ВРЖИНЕ, ИНЂИЈА, ГОЛУБИНАЧКА БР. 37

НАПРАВИ САМ

Реактивни авион

Овај авион свакако ће обрадовати вашег братића или малог суседа, а добро ће доћи и као додатак вашој збирци већ направљених минијатура.

За авион су вам потребна два запушача од плуте опсечена у облику купе, пола ваљкастог запушача и један кружног облика, укосница и папир за цртање.

Начин прављења: један запушач пресеците по дужини (цртеж број 1). Два запушача купастог облика — труп авиона — залепите један на други као што показује наш цртеж број 2, и у трупу засеците места у која ћете увући крила и реп (цртеж број 3).

Од папира за цртање начините реп (цртеж број 4) затим два крила (цртеж број 5) и крилца (цртеж број 6).

Ове делове увуците у прорезе на трупу. Нацртајте два амблема (цртеж број 7) и залепите на крила (на месту обележеном словом А).

Укосницу најпре исправите па затим наново на врху савијте као што видите на цртежу број 8 а онда на трупу авиона пробушите иглом један отвор а други у постољу које сте претходно начинили од једног дела запушача, па онда у ове отворе увуците оба краја укосница В, В.

Од папира за цртање начините кабину авиона (цртеж број 9) и залепите је на труп (цртеж број 10).

Авион обојте сребрнасто, а амблем неком живом бојом.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) древни ваљак за намотавање конца, 6) највиши суд у старој Атини, 8) део намештаја, 9) острво у Јадранском мору, 11) театар, 14) део коњског прибора, 15) друм, 16) савремени совјетски филмски редитељ (Николај), 17) проналазак, 19) скраћеница за пример, 20) првак, 21) аутомобилска ознака за Зрењанин, 22) иницијали нашег књижевника („Господа Глембајеви), 23) игра, 25) мера за површину, 26) попут, 27) гувернер Св. Јелене у доба Наполеона, 29) план позоришних представа за одређени период времена, 32) врста афричке антилопе, 33) део посуде, 34) наука о општим бројевима, 37) највећа артерија у организму.

Усправно: 1) предлог, 2) два самогласника, 3) острво у Јадранском мору, 4) спев, 5) корачница, 6) делови молекула, 7) машинска тестера, 8) бања у Белгији, 10) одбрамбени играч у фудбалу, 12) музичка ознака за нумерисање дела композитора, 13) иницијали аутора оперете „Мала Флорами“, 18) истакнути совјетски пијаниста (Јаков), 19) раније, 21) пољска новчана јединица, 22) речна риба, 23) приземље зграде, 24) врста атмосферског талога, 25) престоница старе Арголиде, 26) билијарски штап, 28) народно коло, 30) град на Јадрану, 31) гранична река између Пољске и Источне Немачке, 35) неодевен, 36) аутомобилска ознака за Битољ.

		1	2	3	4	5		
	6						7	
8			■		■	9		10
11			12		13			
14		■	15			■	16	
	17	18			■	19		
		20		■	21			
	22		■	23			24	
25		■	26			■	27	28
29		30				31		
32			■		■	33		
	34		35		36			
		37						

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Лимијер, 7) нит, 8) Молат, 10) оцат, 12) нада, 13) тиква, 15) Нил, 16) ета, 17) К(оста) Т(рифковић), 19) ОК, 20) стрип, 22) трка, 24) окра, 26) усов, 27) лаик, 28) Крека, 30) ко, 31) за, 32) Сеј, 34) оса, 36) палма, 38) крдо, 40) Нант, 41 сцена, 42) мио, 43) Ена, 44) мак.

Усправно: 1) „Лицитарско срце“, 2) Итака, 3) И(ван) М(ажуранић), 4) јон, 5) елан, 6) радиопријемник, 7) ноте, 9) талк, 11) ТВ, 14) акт, 18) трола, 20) савез, 21) Ика, 22) ту, 23) кор, 25) ак, 29) кап, 30) коке, 32) слама, 33) јато, 35) Аден, 37) ан, 39) она.

ГРАД ХЕРОЈ И ЊЕГОВ КОМАНДАНТ

Мајор Петар Михаилович Гаврилов командовао је јединим пуком Црвене армије, који се у прошлом рату није повукао пред Немцима.

МАЈОР Гаврилов завршио је дневни посао у свом 44. пуку, који се налазио у Бресту, на самој совјетско-пољској граници. Била је поноћ, између 21. и 22. јуна 1941. године. Преморен легао је у униформи. Одједном, пред зору, пробудила га је страшна грмљавина. Скочио је из кревета и с пиштољем у руци истрчао напоље. Погледао је у небо и остао запрепашћен неколико тренутака. Учинило му се да се оно заједно са звездама креће према Бресту. И на земљи су се видела безбројна светла, која су се кретала. Одмах се нашао међу борцима и позвао их на узбуну.

Само што су узели оружје и истрчали на борбена места, одјекнуле су страховите експлозије. Немачка је напала на Совјетски Савез. Хиљаде авиона, тенкова и топова пробили су совјетску границу и крчили пут немачким моторизованим армијама. Први немачки напад на Брест, командант Гаврилов са својим борцима дочекао је храбро и одбио непријатељски јуриш. Немачке моторизоване и оклопне армије су продирале у дубину совјетске територије, а брестовски гарнизон је одолевао немачким налетима. Пук мајора Гаврилова није одступао. Немачки генерали још нису озбиљно схватили одбрану Бреста, просто нису могли да верују да једна једина одсечена јединица може да пружи отпор далеко надмоћнијем непријатељу.

Совјетски борци херојски су се борили. Онда су Немци решили да потпуно разоре Брест. Више од 200 немачких тенкова и око 2.000 аутоматичара јуришало је у таласима. Настала је борба прса у прса. Зидине касарни рушиле су се и претварале у прах, али одбрана није попуштала.

„Хоћемо да умремо као комунисти ..."

Следећег дана командант Гаврилов и комесар Скрипник позвали су комунисте — борце и старешине — на састанак, на коме им се Гаврилов обратио:

— Ситуација је тешка и ми немамо никаква обавештења о осталим јединицама Црвене армије. Нико нам се не јавља. Шта да радимо?

— Борићемо се до краја! — ускликнули су једногласно.

Запевали су Интернационалу, али је нису довршили. Експлозије су загрмеле, непријатељ је опет пошао на јуриш. Борци су гинули на рушевинама, али борбена места нису напуштали. Немачки тенкови пробили су у касарнско двориште. Палили су их један за другим, кундацима и песницама избацивали Немце из касарне.

Командант 45. немачке дивизије, која је имала задатак да освоји Брест, послао је свом команданту армије извештај да је Брест пао 8. јула. Међутим, то није било истина. Извештај је тек требало остварити. Немци су на бедемима брестовске тврђаве оставили око 3.000 мртвих и рањених, али Брест нису заузели. Данас се у московском и брестовском музеју чувају комади касарнских зидова који сведоче да се Брест у то време још држао.

— Ја умирем, али се не предајем! Збогом Домовино! 20. VII 1941. Вања, Јегор, Алексеј ...".

Немачким војницима је било наређено да мајора Гаврилова морају по сваку цену живог ухватити. Зато су Немци при сваком јуришу викали:

— Гаврилов, Рус, предај се!

Увек на командном месту

Борба је била страшна. Немци су опколили Брест и месец дана га држали без воде и хране. Канал који је опасивао Брест био је велика препрека за извиђање Немаца, јер су га немачки рефлектори целе ноћи контролисали. Међутим, Гаврилов је нашао решење. Његови борци су везивали цигле за ноге да би могли да газе по дну канала, а дисали кроз дугачке трске, чији су крајеви вирили на површини воде и тако неопажено прелазили на другу обалу и покушавали да ступе у везу с другим јединицама.

Када су Немци видели да против 44. пука ни тенкови не могу ништа, почели су да бомбардују Брест, али чак ни то није сломило отпор совјетских бораца. Најзад, Немци су довели и своје криминалце из затвора, обукли им совјетске униформе и убацили их у Брест да би сломили морал бранилаца брестовске тврђаве. И овај покушај остао је без успеха.

Командант Гаврилов налазио се стално на свом командном месту и одатле непрекидно руководио одбраном. Његов циљ је био да се са борцима пробије кроз немачке редове до Беловешке шуме и да тамо од остатака бораца формира партизански одред, али је немачка дивизија успела да се пробије до брестове касарне. Гаврилов је са својим куриром ископао рупу у песку, и они су се у нади да ће се још борити, живи затрпали. Мучени страховитом жеђу и изгубивши сваки појам о времену, последњом снагом изашли су напоље и пронашли још 12 бораца. Гаврилов је сакупио неколико митраљеза и са својим борцима опет се вратио на командно место и поново започео борбу са Немцима. Брест се није предавао.

Сутрадан су покушали поново да се пробију кроз немачке редове. Изљубили се и пошли у пробој, да би се касније сви нашли у Беловешкој шуми. Али и тамо су били Немци па су се они потпуно исцрпени од ноћне борбе, опет вратили на командно место. Немци су опет јуришали. Шака бораца јуначки се бранила. Командант Гаврилов је сам ишао на групе немачких војника и последњим бомбама убио двадесеторицу. Али, изненадна експлозија топовске гранате разнела је командно место и Гаврилов је изгубио свест. Када се пробудио сазнао је да је заробљен.

Немци су се окупили да виде „црвеног" команданта Гаврилова, који се није предавао. То је било 27. јула 1941. године. Саслушавали су га данима, али је он упорно одбијао да каже своје име, тврдио је да је поручник Галкин. Међутим, Немци су знали да је пред њима Гаврилов. Пребацили су га у логор Хамелсбург да лагано умре.

Совјетски новинар Смирнов, трагајући годинама за преживелим борцима брестовске тврђаве, од неколико хиљада бораца колико их је било 1941. године, пронашао је само тројицу и команданта Гаврилова. Остали су херојски погинули, изгажени тенковима, стрељани или помрли у немачким логорима. На основу докумената и сећања преживелих, Смирнов је написао једну од најпотреснијих књига о другом светском рату, за коју је добио Лењинову награду.

На дан прославе 39- годишњице Совјетске армије, у фебруару 1957. године, двоструки херој Совјетског Савеза генерал-пуковник Иса Плијев на свечаности у Ростову, предао је команданту Гаврилову орден хероја Совјетског Савеза и два Ордена Лењина, за херојско дело у одбрани отаџбине и 37 дана одбране Бреста. Недавно је и граду у којем се борио пук мајора Гаврилова одато признање: Брест је проглашен за град-херој.

ТАЈНА ВИДАРА ПАСКАЛА

Зио Паскале (чика Паскале) из села Нућа у северној Сардинији постао је чувен по свом мелему против опекотина.

Паскале је једном док је ложио ватру у свом винограду задобио тешке опекотине. Избезумљен од болова откинуо је неку траву и стао њоме да трља озледе. На његово највеће изненађење болови су уминули. После тога скупљао је ту траву и временом успео да справи „чудотворни мелем". Њиме је лечио опекотине свих степена. Помоћ је указивао бесплатно тако да није могао бити оптужен за надрилекарство.

Једна фармацеутска фабрика понудила му је велику суму новца за откуп формуле — узалуд. У време светског рата, лекари савезничких трупа које су тамо стационирале тражили су да анализирају његов мелем. Паскале није ни на то пристао. Никоме није поверио ни име траве ни шта је све још употребљавао за справљање мелема.

Паскале је недавно умро у својој 87. години. Тешко је објаснити зашто је човек који је пуних четрдесет година несебично давао лек, тајну његовог справљања ипак понео собом у гроб.

Јесте ли већ чули да...

... велика надморска висина на којој се налази Мексико могла би, према мишљењу спортских лекара, да за време олимпијских

игара које ће се у овој земљи одржати 1968. године умањи физичку кондицију алтетичара за 7 до 10%.

... према предвиђањима научника у 2000. години радиће се само 30 часова недељно, годишњи

одмор трајаће 3 месеца, а најређи и најтраженији елеменат биће вода.

... да би се смањили учестали напади на америчке такси шофере на тржишту су се појавила возила снабдевена сигурносним стаклима уграђеним између возила и путника која не може да пробије чак ни метак. Аутомобил је снабдевен и специјалним светлосним сигналом на крову који се укључује у случају опасности.

... један бразилски сељак хтео је да свом новорођеном сину да име

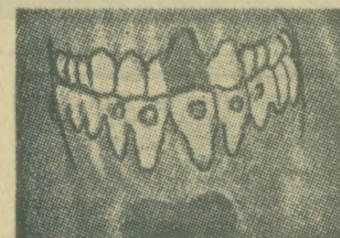

Одиолагуера, што значи: мрзим рат. Службеници су га одвратили и дете је названо Ангело.

АУТОМАТИ ЗА СВЕ

Само у једној јединој улици у Токију постоје 42 аутомата са лутријом. Згодици су бонови за које се у трговинама могу добити разне ствари. Важе према боји: плави за конфекцију, црвени — животне намирнице, жути — слаткише и алкохол, зелени — накит, часовнике, козметичке препарате. Кад купац скупи више бонова може за њих добити предмет веће вредности на пример, за 15 плавих бонова одело или мантил.

ДРАГУЉИ У УСТИМА

Стављање зубних протеза познато је од најстаријих времена. У древности је оно, међутим, имало чисто естетски карактер. Тако су, на пример, у усним шупљинама мумија нађених у египатским пирамидама научници откривали зубе од злата и дрвета. Истина, они нису успели да утврде да ли су ти вештачки зуби били стављани за живота, или су један од потребних ритуала. Није искључена могућност да ова друга претпоставка више одговара истини јер се зна да су се Египћани трудили да што више улепшају покојнике па су им позлаћивали врх носа, обрве, усне и зубе.

Један од најстаријих „докумената" естетске протетике је лобања једног Етрурца који је живео у 5. веку пре наше ере. Археолози су на њој открили остатке златне жице помоћу које су се причвршћивали вештачки зуби.

У Феникији, Вавилонији, Асирији, древној Индији, Грчкој и Риму, а такође и у средњовековној Европи, протезе су причвршћиване за остале зубе златном жицом или свиленим нитима. Вештачки зуби од слонове кости, од коњских или воловских зуба попуњавали су додуше празнине у вилици али се њима храна није могла жвакати.

Све до почетка 18. века зубарство није знало за гипсане отиске: зуби су подешавани одока. Протезе које се могу скидати појавиле су се у другој половини 18. века. Творац прве вештачке вилице био је Француз Фошар који је први израдио и протезу у облику моста.

У старом, а и средњем веку, људи су намерно кварили и вадили здраве предње зубе. То је био данак моди, а код неких народа и племена религиозни обред према коме је предње зубе требало избити јер имају тајанствену моћ: да другим људима причине зло. Припадници култа сунца бацали су млечне зубе према истоку што је симболички значило да их враћају њиховом творцу. Позната је још једна варијанта овог обреда: испали млечни зуби бацани су на кров куће јер је кров сматран као симбол неба.

Неки становници Пакистана стругали су глеђ са зуба а затим су жвакали зелене орахе, палмово лишће и дуван од чега би оштећена површина зуба добијала јаркоцрвену боју.

У Индонезији жене су понекад слично поступале са својим зубима. У неким индонежанским племенима жене би чак састругале зубе до самих десни.

Међу мушкарцима у Етиопији постојао је некад обичај да се зуби заоштре, тако да им се да облик зубаца на тестери. Младић не би могао да се свиди девојци ако се не би подвргао овој операцији.

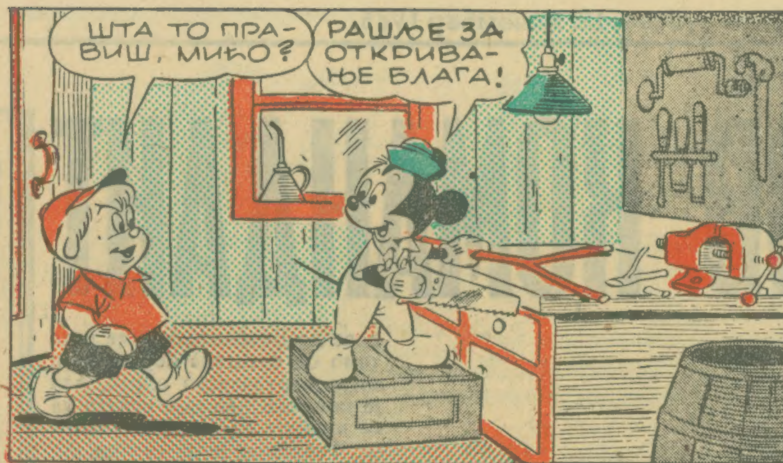

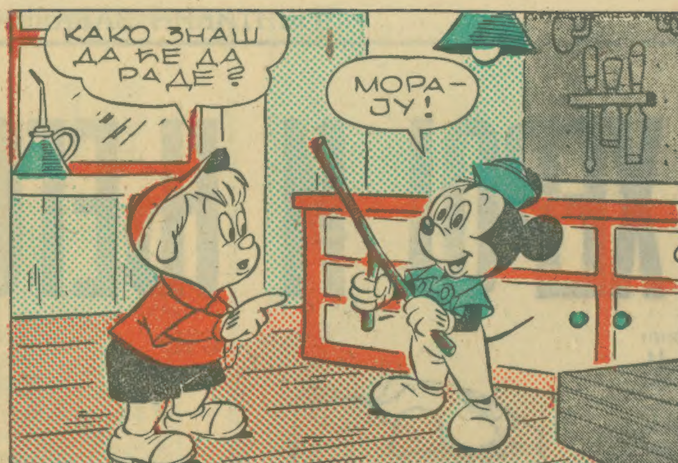
У Мексику и Еквадору постојао је обичај да се зуби украшавају драгим камењем и скупоценим металима. Сматрало се, наиме, да драго камење има мађијска својства и да оно као какав стражар не дозвољава да у уста продру зли духови. У Еквадору је била веома честа још једна козметичка операција: предњи зуби украшавани су плочицама од скупоцених метала, а да би се оне држале у зубима су се морала да проврте нарочита удубљења.

На Далеком истоку веома је био распрострањен обичај бојења предњих зуба. Удате Јапанке и Вијетнамке покоравајући се моди бојиле су предње зубе црном бојом. У састав црне боје улазио је и препарат зван „саки" који има непријатан задах и страховито пали кожу и слузокожу. Дејство боје било је толико јако да се црнило држало на зубима и по неколико година. Занимљиво је да је бојење зуба у циљу улепшавања било исто толико раширено као што је код данашњих жена употреба кармина за усне.

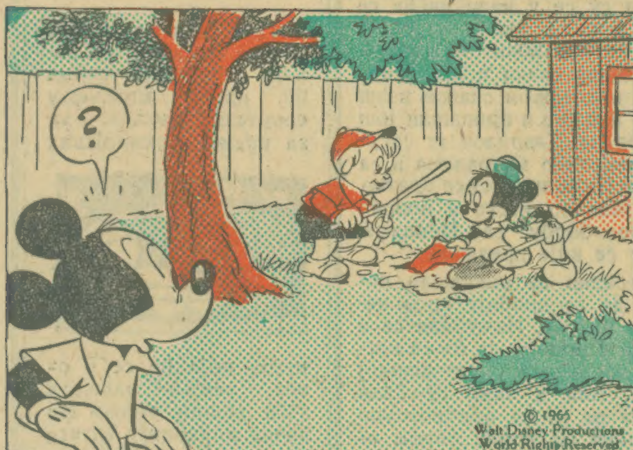
WALT DISNEY

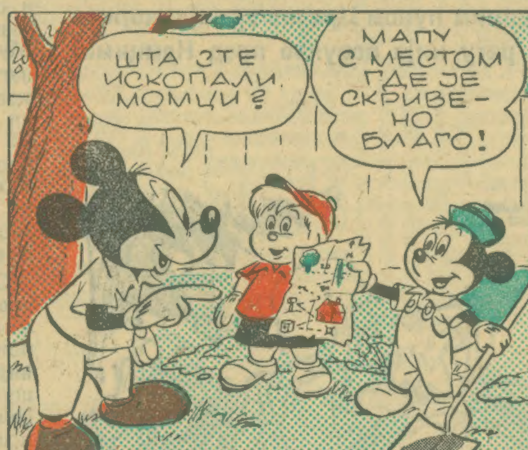
МИКИ

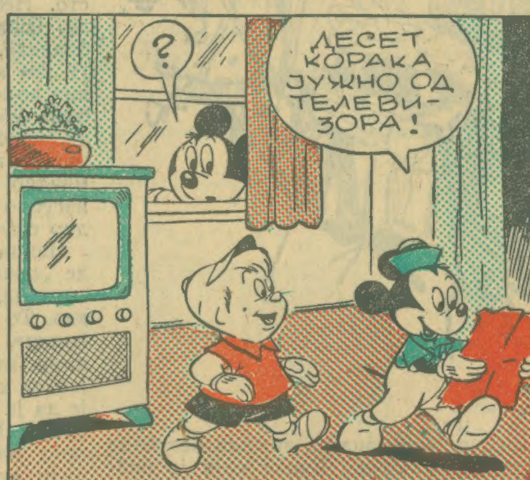

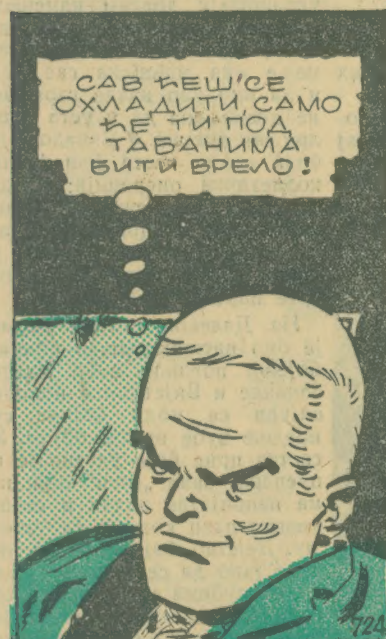

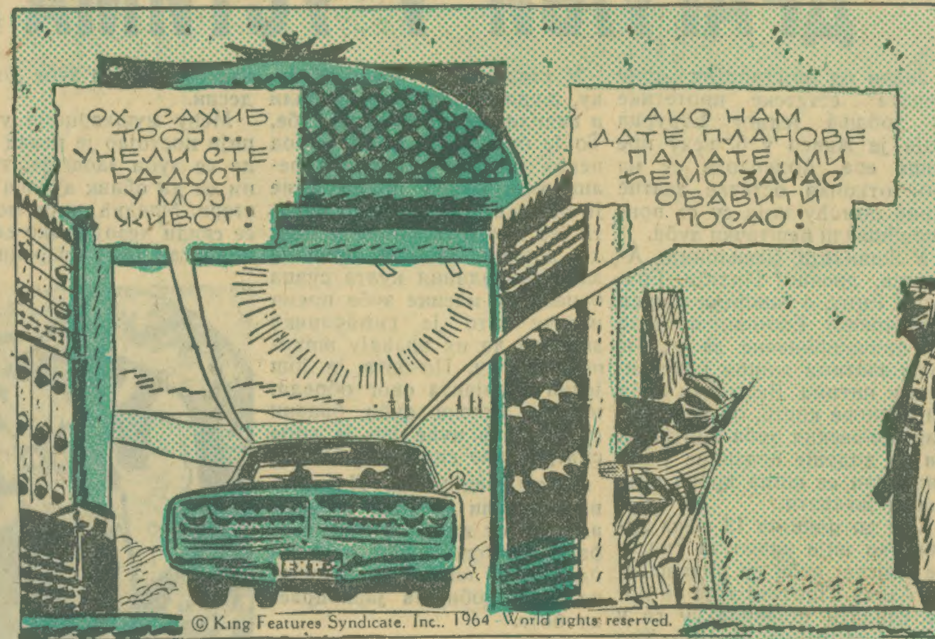

 ЏОНИ ХАЗАРД ФРЕНК РОБИН

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31 — Издаје и штампа „Политика" штампарско издавачко предузеће Београд, Македонска 31. Жиро рачун број 601-1-82. Поштански фах 124. Претплата за нашу земљу: годишња 2.200; полугодишња 1.100, за иностранство: годишња 4.400, полугодишња 2.200 дин. Рукописи се не враћају.